PIRMOSIOS INSTANCIJOS TEISMO (penktoji kolegija) SPRENDIMAS

2008 m. spalio 8 d.*

Byloje T-73/04

Le Carbone-Lorraine, įsteigta Kurbevua (Prancūzija), atstovaujama advokatų A. Winckler ir I. Simic, vėliau advokatų Winckler ir H. Kanellopoulos,

ieškovė,

prieš

Europos Bendrijų Komisiją, atstovaujamą F. Castillo de la Torre ir É. Gippini Fournier,

atsakovę,

dėl prašymo panaikinti 2003 m. gruodžio 3 d. Komisijos sprendimą 2004/420/EB, susijusį su (EB) 81 straipsnio ir EEE susitarimo 53 straipsnio taikymo procedūra (byla

* Proceso kalba: prancūzų.

C.38.359 – Anglies ir grafito produktai, skirti naudoti elektriniuose ir mechaniniuose prietaisuose), arba dėl prašymo panaikinti ar sumažinti minėtu sprendimu ieškovei skirtą baudą,

EUROPOS BENDRIJŲ
PIRMOSIOS INSTANCIJOS TEISMAS (penktoji kolegija),

kurį sudaro pirmininkas M. Vilaras (pranešėjas), teisėjai M. Prek ir V. Ciucă,

posėdžio sekretorė K. Andová, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2008 m. vasario 28 d. posėdžiui,

priima šį

Sprendimą

Faktinės ginčo aplinkybės

1 *Le Carbone-Lorraine* (toliau – LCL arba ieškovė) yra Prancūzijos įmonė, gaminanti anglies bei grafito produktus, skirtus naudoti elektriniuose bei mechaniniuose prietaisuose.

2 2001 m. rugsėjo 18 d. *Morgan Crucible Company plc* (toliau – *Morgan*) atstovai susitiko su Komisijos atstovais ir pasisiūlė bendradarbiauti siekiant atskleisti kartelį Europos anglies ir grafito produktų, skirtų naudoti elektriniuose ir mechaniniuose prietaisuose, rinkoje bei paprašė, kad jiems būtų taikomos Komisijos pranešime dėl baudų neskyrimo ar sumažinimo kartelių atvejais 96/C 207/04 (OL C 207, 1996, p. 4, toliau – pranešimas dėl bendradarbiavimo) numatytos bausmę švelninančios priemonės.

3 Komisija, remdamasi 1962 m. vasario 6 d. Tarybos reglamento Nr. 17, Pirmojo reglamento, įgyvendinančio Sutarties (81) ir (82) straipsnius (OL 13, 1962, p. 204), 11 straipsniu, 2002 m. rugpjūčio 2 d. pateikė *C. Conradty Nürnberg GmbH* (toliau – *Conradty*), SGL Darbon AG (toliau – SGL), *Schunk GmbH* ir jos dukterinei bendrovei *Schunk Kohlenstoff-Technik GmbH* (toliau, kartu – *Schunk*), *Eurocarbo SpA, Luckerath BV, Gerken Europe SA* ir ieškovei prašymus pateikti informaciją apie jų elgesį nagrinėjamoje rinkoje. *Schunk* adresuotas laiškas taip pat buvo skirtas *Hoffmann & Co. Elektrokohle AG* (toliau – *Hoffmann*), kurią *Schunk* įsigijo 1999 m. spalio 28 d., veiksmams.

4 2002 m. rugpjūčio 16 d. faksu, nusiųstu Komisijai, ieškovė paprašė, kad jai būtų taikomas pranešimas dėl bendradarbiavimo.

5 2002 m. rugpjūčio 22 d. ir rugsėjo 23 d. ieškovė perdavė Komisijai įrodymų, susijusių su karteliu.

6 2002 m. rugsėjo 30 d. Komisija gavo ieškovės atsakymą į Reglamento Nr. 17 11 straipsniu pagrįstą prašymą pateikti informaciją.

7 Remdamasi jai pateikta informacija 2003 m. gegužės 23 d. Komisija ieškovei ir kitoms atitinkamoms įmonėms, t. y. *Morgan*, *Conradty*, SGL, *Schunk* ir *Hoffmann* išsiuntė pranešimus apie kaltinimus. Atsakydama ieškovė nurodė, kad ji iš esmės neginčija pranešime apie kaltinimus išdėstytų faktinių aplinkybių.

8 Išklausiusi atitinkamų įmonių, išskyrus *Morgan* ir *Conradty,* pareiškimus Komisija 2003 m. gruodžio 3 d. priėmė Sprendimą 2004/420/EB, susijusį su (EB) 81 straipsnio ir EEE susitarimo 53 straipsnio taikymo procedūra (byla C.38.359 – Anglies ir grafito produktai, skirti naudoti elektriniuose ir mechaniniuose prietaisuose) (toliau – sprendimas), apie kurį ieškovei buvo pranešta 2003 m. gruodžio 11 d. laišku. Sprendimo santrauka buvo paskelbta 2004 m. balandžio 28 d. Oficialiajame leidinyje (OL L 125, p. 45).

9 Komisija sprendime nurodė, kad įmonės, kurioms jis skirtas, dalyvavo viename tęstiniame EB 81 straipsnio 1 dalies pažeidime, o nuo 1994 m. sausio 1 d. Europos ekonominės erdvės (EEE) susitarimo 53 straipsnio 1 dalies pažeidime, t. y. tiesiogiai ar netiesiogiai buvo nustatomos pardavimo kainos ir kitos su klientais sudaromų sandorių sąlygos, pasidalyta rinkomis, konkrečiai pasidalijant klientais, ir koordinuojami veiksmai (kiekybiniai apribojimai, kainų didinimas ir boikotai) prieš karteliui nepriklausančius konkurentus (sprendimo 2 konstatuojamoji dalis).

10 Sprendimo rezoliucinėje dalyje nustatyta:

„1 straipsnis

Šios įmonės, nurodytu laikotarpiu dalyvaudamos keletoje susitarimų ir suderintų veiksmų anglies ir grafito produktų, skirtų naudoti elektriniuose ir mechaniniuose

prietaisuose, sektoriuje, pažeidė (EB) 81 straipsnio 1 dalies, o nuo 1994 m. sausio 1 d. ir EEE susitarimo 53 straipsnio 1 dalies nuostatas:

— (*Conradty*) nuo 1988 m. spalio iki 1999 m. gruodžio,

— (*Hoffmann*) nuo 1994 m. rugsėjo iki 1999 m. spalio,

— (LCL) nuo 1988 m. spalio iki 1999 m. birželio,

— (*Morgan*) nuo 1988 m. spalio iki 1999 m. gruodžio,

— (*Schunk*) nuo 1988 m. spalio iki 1999 m. gruodžio,

— (SGL) nuo 1988 m. spalio iki 1999 m. gruodžio.

2 straipsnis

Už 1 straipsnyje nurodytus pažeidimus skiriamos tokios baudos:

— (*Conradty*) – 1 060 000 EUR;

— (*Hoffmann*) – 2 820 000 EUR;

— (LCL) – 43 050 000 EUR;

— (*Morgan*) – 0 EUR;

— (*Schunk*) – 30 870 000 EUR;

— (SGL) – 23 640 000 EUR.

Baudos turi būti sumokėtos per tris mėnesius nuo pranešimo apie šį sprendimą <…>

Po šio termino automatiškai nuo pirmos mėnesio, kurį buvo priimtas šis sprendimas, dienos yra skaičiuojamos palūkanos pagal Europos centrinio banko jo pagrindinėms refinansavimo operacijoms taikomą normą, padidintos 3,5 procentinio punkto.“

11 Apskaičiuodama baudų dydžius Komisija pažeidimą pripažino labai sunkiu dėl jo pobūdžio ir poveikio EEE atitinkamų produktų rinkai, net jeigu jo ir nebuvo galima išmatuoti tiksliai, bei atitinkamos geografinės rinkos dydžio (sprendimo 288 konstatuojamoji dalis).

12 Norėdama įvertinti kiekvienos kartelyje dalyvavusios įmonės neteisėtų veiksmų svarbą ir jų realų poveikį konkurencijai, Komisija suskirstė atitinkamas įmones į tris kategorijas pagal jų svarbą atitinkamoje rinkoje, nustatytą remiantis šių įmonių turimomis rinkos dalimis (sprendimo 289–297 konstatuojamosios dalys).

13 Ieškovė ir *Morgan*, pripažintos didžiausiais ūkio subjektais, turinčiais didesnes nei 20 % rinkos dalis, buvo priskirtos pirmai kategorijai. *Schunk* ir SGL, kurios yra vidutiniai ūkio subjektai, turintys nuo 10 % iki 20 % rinkos, buvo priskirtos antrai kategorijai. *Hoffmann* ir *Conradty*, pripažintos mažais ūkio subjektais, turinčiais iki 10 % rinkos, buvo priskirtos trečiai kategorijai (sprendimo 37 ir 297 konstatuojamosios dalys).

14 Remdamasi tuo, kas išdėstyta, ir atsižvelgdama į pažeidimo sunkumą Komisija nustatė tokias pagrindines baudas: 35 mln. EUR ieškovės ir *Morgan* atžvilgiu, 21 mln. EUR *Schunk* ir SGL atžvilgiu ir 6 mln. EUR *Hoffmann* ir *Conradty* atžvilgiu (sprendimo 298 konstatuojamoji dalis).

15 Dėl pažeidimo trukmės Komisija nusprendė, kad visos atitinkamos įmonės padarė ilgalaikį pažeidimą. Dėl pažeidimo trukmės (11 metų ir 2 mėnesiai) Komisija SGL, *Morgan*, *Schunk* ir *Conradty* atžvilgiu pradinę baudą padidino 110 %. ieškovės atveju Komisija nustatė, kad pažeidimas truko 10 metų ir 8 mėnesius, todėl pradinę baudą padidino 105 %. *Hoffmann* atveju pradinė bauda buvo padidinta 50 % dėl 5 metus ir 1 mėnesį trukusio pažeidimo (sprendimo 299 ir 300 konstatuojamoji dalis).

16 Atsižvelgiant į pažeidimo sunkumą ir trukmę buvo nustatyta 73,5 mln. EUR pradinė bauda *Morgan* atveju, 71,75 mln. EUR ieškovės atveju, 44,1 mln. EUR *Schunk* ir SGL atveju, 12,6 mln. EUR *Conradty* atveju ir 9 mln. EUR *Hoffmann* atveju (sprendimo 301 konstatuojamoji dalis).

17 Komisija atitinkamų įmonių atžvilgiu nenustatė nei sunkinančios nei lengvinančios aplinkybės (Sprendimo 316 konstatuojamoji dalis).

18 Dėl pranešimo dėl bendradarbiavimo taikymo reikia pažymėti, kad *Morgan* buvo atleista nuo baudos, nes pirmoji pranešė Komisijai apie kartelio egzistavimą (sprendimo 319–321 konstatuojamosios dalys).

19 Remdamasi minėto pranešimo D skyriumi Komisija nusprendė ieškovei baudą, kuri jai būtų skirta, jei nebūtų bendradarbiavusi, sumažinti 40 %, *Schunk* ir *Hoffmann* – 30 %, o SGL, kuri paskutinė sutiko bendradarbiauti, – 20 % (sprendimo 322–338 konstatuojamosios dalys).

20 Sprendimo dalyje „Mokėjimo galimybės ir kiti veiksniai“ Komisija atmetusi SGL ir ieškovės argumentus, kuriais buvo siekiama įrodyti, kad jos neturi galimybių sumokėti baudą, priminė, kad neseniai yra paskyrusi pirmajai įmonei dvi dideles baudas už jos dalyvavimą kitoje slaptoje veikloje.

21 Komisija pažymėjo, kad SGL 2001 m. liepos 18 d. Sprendimu 2002/271/EB, susijusiu su (EB) 81 straipsnio ir EEE susitarimo 53 straipsnio taikymo procedūra (byla COMP/E/-1/36.490 – Grafito elektrodai) (OL L 100, 2002, p. 1), byloje „Grafito elektrodai“ ir 2002 m. gruodžio 17 d. Sprendimu 2006/460/EB, susijusiu su (EB) 81 straipsnio ir EEE susitarimo 53 straipsnio taikymo procedūra (byla C.37/667 – Specialūs grafitai) (OL L 180, 2002, p. 20), byloje „Specialūs grafitai“ buvo paskirta 80,2 mln. EUR bauda už jos dalyvavimą grafito elektrodų kartelyje ir dvi baudos, kurių bendra suma 27,75 mln. EUR, už jos dalyvavimą izostatinio grafito ir ekstruzinio grafito karteliuose (sprendimo 358 konstatuojamoji dalis).

22 Atsižvelgusi į SGL rimtus finansinius sunkumus, į neseniai skirtas baudas ir į tai, kad slaptos veiklos tyrimai vyko vienu metu, Komisija nusprendė, kad dėl šių ypatingų sąlygų, norint užtikrinti realų atgrasymą, nėra būtina SGL skirti visą baudą, todėl ją sumažino 33 % iki 23,64 mln. EUR (sprendimo 360 konstatuojamoji dalis).

23 Nusprendusi, kad ieškovės situacija labai skiriasi nuo SGL situacijos, Komisija jai nesumažino baudos dėl „kitų veiksnių“ (sprendimo 361 ir 362 konstatuojamosios dalys).

Procesas ir šalių reikalavimai

24 2004 m. vasario 20 dieną ieškovė Pirmosios instancijos teismo kanceliarijai pateikė šį ieškinį.

25 Pakeitus Pirmosios instancijos kolegijų sudėtį, teisėjas pranešėjas buvo paskirtas penktosios kolegijos pirmininku, todėl ši byla paskirta šiai kolegijai.

26 Susipažinęs su teisėjo pranešėjo pranešimu Pirmosios instancijos teismas (penktoji kolegija) nusprendė pradėti žodinę proceso dalį. 2008 m. vasario 27 d. viešame posėdyje buvo išklausyti šalių žodiniai paaiškinimai ir atsakymai į Pirmosios instancijos teismo pateiktus klausimus.

27 Per šį posėdį ieškovei patikslinus tam tikrų savo argumentų apimtį, Komisija atsisakė savo priešieškinio dėl baudos padidinimo, ir tai buvo įrašyta į posėdžio protokolą.

28 Pirmosios instancijos teismui paprašius, Komisija debatams pateikė 2001 m. spalio 3 d. *Morgan* jai atsiųstą laišką, kuriuo buvo prašoma šios įmonės atžvilgiu taikyti pranešimą dėl bendradarbiavimo. Šis laiškas, kuris buvo pridėtas prie Komisijos administracinės bylos dokumentų, pateiktas ieškovei, ir ši 2008 m. kovo 26 d. Pirmosios instancijos teismo kanceliarijai pateikė dėl jo savo pastabas. 2008 m. balandžio 1 d. baigėsi žodinė proceso dalis ir apie tai šalims buvo pranešta Pirmosios instancijos teismo kanceliarijos laišku.

29 Ieškovė Pirmosios instancijos teismo prašo:

— panaikinti sprendimą tiek, kiek jis yra su ja susijęs,

— nepatenkinus pirmojo reikalavimo – panaikinti ar sumažinti skirtą baudą,

— priteisti iš Komisijos bylinėjimosi išlaidas.

30 Komisija Pirmosios instancijos teismo prašo:

— atmesti ieškinį,

— priteisti iš ieškovės bylinėjimosi išlaidas.

Dėl teisės

31 Nors ieškovės pateiktas ieškinys turi du dalykus, t. y. pirmiausia prašymą panaikinti sprendimą, ir jei nebūtų patenkintas šis reikalavimas, prašymą panaikinti ar sumažinti baudą, vis dėlto atskiri ieškovės kaltinimai jos pateiktuose procesiniuose dokumentuose buvo išdėstyti bendrai.

32 Pirmosios instancijos teismui per posėdį paprašius pateikti pastabas dėl tam tikrų argumentų apimties, ieškovė pareiškė, kad argumentai dėl jos pasyvaus vaidmens pažeidime anglies ir grafito blokų rinkose yra susiję tik su reikalavimu pripažinti tai lengvinančia aplinkybe ir todėl sumažinti baudą. Be to, ieškovė pripažino neginčijanti savo dalyvavimo techninio komiteto dėl anglies ir grafito produktų, skirtų naudoti mechaniniuose prietaisuose, susirinkimuose, o kartu ir savo dalyvavimo pažeidime šioje srityje. Pirmosios instancijos teismas šį prisipažinimą įrašė į posėdžio protokolą.

33 Čia reikia konstatuoti, kad nors ieškovė aiškiai Pirmosios instancijos teismo prašė panaikinti sprendimą tiek kiek, jis yra su ja susijęs, visais jos pateiktais kaltinimais ginčijama tik sprendimo dalis, susijusi su baudomis, būtent jo 2 straipsnis, kuriuo Komisija nustatė 43 050 000 EUR baudą ieškovei. Nesant kaltinimų, susijusių su reikalavimu panaikinti visą sprendimą, šis ieškovės prašymas turi būti atmestas ir reikia išnagrinėti vienintelio ieškovės prašymo panaikinti ar sumažinti baudą pagrįstumą.

Dėl Komisijos tariamai padarytos teisės klaidos, nes nebuvo apibrėžtos nagrinėjamų produktų ar bent jau nagrinėjamų produktų grupių rinkos

34 Ieškovė tvirtina, kad nagrinėjamų produktų ar bent jau nagrinėjamų produktų grupių rinkų apibrėžimas šioje byloje buvo būtinas norint tiksliai kvalifikuoti pažeidimą ir jo realų poveikį, kad būtų nustatyta bauda. Be to, dėl rimto nagrinėjamų rinkų apibrėžimo nebuvimo Komisija pradėjo „nelogiškas“ administracines procedūras ir nustatė akivaizdžiai per didelę baudą.

Dėl pažeidimo kvalifikavimo

35 Ieškovė tvirtina, kad Komisija pagal teismų praktiką turėjo išnagrinėti nagrinėjamų produktų ar bent jau nagrinėjamų produktų grupių rinkas ir nurodo šiuo klausimu 2003 m. kovo 19 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimą *CMA CGM ir kt. prieš Komisiją* (T-213/00, Rink. p. II-913, 206 punktas).

36 Minėtame sprendime Pirmosios instancijos teismas priminė, kad pagal EB 81 straipsnio 1 dalį prireikus atitinkamą rinką reikia apibrėžti, kad būtų nustatyta, arba susitarimas gali paveikti valstybių narių tarpusavio prekybą, ar jo tikslas ar poveikis yra konkurencijos trukdymas, ribojimas arba iškraipymas bendrojoje rinkoje (1995 m. vasario 21 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *SPO ir kt. prieš Komisiją*, T-29/92, Rink. p. II-289, 74 punktas; 2000 m. kovo 15 d. Sprendimo *Cimenteries CBR ir kt. prieš Komisiją*, T-25/95, T-26/95, T-30/95–T-32/95, T-34/95–T-39/95, T-42/95–T-46/95, T-48/95, T-50/95–T-65/95, T-68/95–T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 ir T-104/95, Rink. p. II-491, 1093 punktas). Todėl Komisija turi pareigą apibrėžti atitinkamą rinką pagal EB 81 straipsnio 1 dalį priimtame sprendime tik tuomet, kai be tokio apibrėžimo neįmanoma nustatyti, ar susitarimas, įmonių asociacijų sprendimas ar suderinti veiksmai gali paveikti valstybių narių tarpusavio prekybą ir ar tikslas arba poveikis yra konkurencijos trukdymas, ribojimas arba iškraipymas bendrojoje rinkoje (2000 m. liepos 6 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Volkswagen prieš Komisiją*, T-62/98, Rink. p. II-2707, 230 punktas; šiuo klausimu taip pat žr. 1998 m. rugsėjo 15 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *European Night Services ir kt. prieš Komisiją*, T-374/94, T-375/94, T-384/94 ir T-388/94, Rink. p. II-3141, 93–95 ir 103 punktus).

37 Tačiau ieškovė šioje byloje tvirtina, kad nagrinėjamų produktų ar bent jau nagrinėjamų produktų grupių rinkų apibrėžimas buvo būtinas siekiant tiksliai kvalifikuoti ne EB 81 straipsnio prasme neteisėtus veiksmus, bet pažeidimą ir jo realų poveikį, norint nustatyti baudą, o tai yra atskiras nuo inkriminavimo klausimas.

38 Todėl nuoroda į minėtą sprendimą *CMA CGM ir kt. prieš Komisiją* neturi jokios prasmės, nes, pirma, Komisija išsamiai apibrėžė anglies ir grafito produktų, skirtų naudoti elektriniuose ir mechaniniuose prietaisuose, sektorių, aiškiai išskirdama atskirus nagrinėjamų produktų tipus (sprendimo 4–13 konstatuojamosios dalys) ir minėtų produktų rinkos geografinę apimtį (sprendimo 48–50 konstatuojamosios dalys), ir, antra, pažymėjo, kad kainų nustatymą numatantys horizontalūs karteliai, veikiantys visoje EEE teritorijoje, kaip antai nagrinėjamas sprendime, yra akivaizdūs Bendrijos konkurencijos teisės pažeidimai.

39 Iš tikrųjų ieškovės nurodyti argumentai yra susiję su Komisijos pateiktu pažeidimo sunkumo vertinimu ir pradinio baudos dydžio koreliatyviu nustatymu.

40 Iš esmės ieškovė mano, kad pažeidimo sunkumą Komisija turėjo nagrinėti konkrečiai kiekvienos su karteliu susijusių produktų kategorijos atžvilgiu. Pateikdama tokį vertinimą ieškovė nurodo labai nedidelį kartelio poveikį visiems anglies ir grafito produktams, skirtiems naudoti elektriniuose prietaisuose, ir savo nedalyvavimą ar nežymų dalyvavimą Europos anglies ir grafito blokų rinkoje bei anglies ir grafito produktų, skirtų naudoti mechaniniuose prietaisuose, sektoriuje, todėl Komisija turėjo nustatyti diferencijuotus pradinius baudų dydžius.

41 Čia reikia pažymėti, kad tuos pačius argumentus ieškovė nurodo grįsdama kaltinimą dėl pradinės baudos neproporcingumo ir dėl klaidingo Komisijos pateikto lengvinančių aplinkybių vertinimo, todėl jie bus nagrinėjami vėliau.

42 Pirmosios instancijos teismas negali priimti atskirai pateikto kaltinimo, pagrįsto Komisijos padaryta teisės klaida dėl nagrinėjamų produktų ar bent jau nagrinėjamų produktų grupių rinkų neapibrėžimo.

43 Pirmiausia reikia pabrėžti, kad Komisija nustatė, jog įmonės, kurioms buvo skirtas sprendimas, dalyvavo „viename sudėtiniame (ir tęstiniame) pažeidime“, numatytame EB 81 straipsnio 1 dalyje ir EEE susitarimo 53 straipsnio 1 dalyje, kuris apėmė visą EEE teritoriją, ir kad ieškovė dublike aiškiai nurodė neginčijanti šioje byloje aplinkybės, kad pažeidimas buvo vienas.

44 Iš sprendimo matyti, kad baudos buvo skirtos pagal Reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalį ir kad Komisija, nors sprendime nėra aiškios nuorodos į Baudų, skiriamų pagal Reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalį ir EAPB sutarties 65 straipsnio 5 dalį, nustatymo metodo gaires (OL, C 9, 1998, p. 3, toliau – gairės), baudų dydį apskaičiavo remdamasi jose įtvirtintu metodu.

45 Pagal šį metodą atitinkamoms įmonėms skirtinų baudų pradiniu dydžiu Komisija laiko sumą, nustatytą atsižvelgiant į pažeidimo sunkumą. Vertinant pažeidimo sunkumą reikia atsižvelgti į jo pobūdį, įtaką rinkai, jeigu ji gali būti įvertinta, ir atitinkamos geografinės rinkos dydį (1 punkto A dalies pirmoji pastraipa). Pagal tai pažeidimai yra skirstomi į tris kategorijas, t. y. „lengvi pažeidimai“, už kuriuos galimų baudų dydis yra nuo 1 000 iki 1 milijono eurų, „sunkūs pažeidimai“, už kuriuos galimų baudų dydis yra nuo 1 milijono iki 20 milijonų eurų, ir „labai sunkūs pažeidimai“, už kuriuos galimų baudų dydis yra per 20 milijonų eurų (1 punkto A dalies antrosios pastraipos pirma ir trečia įtraukos). Kiekvienai šiai kategorijai siūlomų baudų skalė leidžia diferencijuoti įmonėms skiriamas baudas pagal jų padarytų pažeidimų pobūdį (1 punkto A dalies trečioji pastraipa). Be to, yra būtina atsižvelgti į faktinę ekonominę pažeidėjų galimybę padaryti pastebimos žalos kitiems ūkio subjektams, visų pirma vartotojams, bei nustatyti tokio dydžio baudą, kuri turėtų pakankamą atgrasantį poveikį (1 punkto A dalies ketvirtoji pastraipa).

46 Akivaizdu, kad į „pažeidimo“ įtaką rinkai reikia atsižvelgti tuomet, kai ji gali būti įvertinta, ir kad, priešingai nei tvirtina ieškovė, pagal gaires Komisija neturi jokios pareigos nagrinėti kartelio poveikį konkrečiai kiekvienai nagrinėjamų produktų grupei.

47 Ieškovės poziciją taip pat paneigia abiejų šalių nurodytas 1994 m. spalio 6 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimas *Tetra Pak prieš Komisiją* (T-83/91, Rink. p. II-755), kuriuo buvo atmestas įmonės, Komisijos nubaustos viena bauda už keletą EB 82 straipsnio pažeidimų, ieškinys. Šio sprendimo 236 punkte Pirmosios instancijos teismas nurodė:

„Komisija neprivalo, priešingai negu tvirtina ieškovė, išskirstyti baudos sumos pagal atskirus neteisėtus veiksmus. Konkrečiai kalbant, toks išskirstymas yra neįmanomas, kai, kaip šioje byloje, visi nustatyti pažeidimai yra vientisos strategijos pasekmė ir todėl turi būti vertinami bendrai tiek (EB 82) straipsnio taikymo, tiek baudos nustatymo tikslais. Pakanka, kad Komisija sprendime nurodytų kriterijus, kuriais remiantis buvo nustatytas įmonei skirtinos baudos bendras lygis. Ji neprivalo konkrečiai nurodyti, kaip atsižvelgė į kiekvieną veiksnį, nurodytą tarp šių kriterijų ir darantį poveikį bendro baudos lygio nustatymui.“

48 Be to, Pirmosios instancijos teismas minėtame sprendime *Cimenteries CBR ir kt. prieš Komisiją* (4761 punktas) nusprendė, kad pagal Reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalį Komisija galėjo skirti vieną baudą įmonei, kuri padarė kelis pažeidimus, ir neprivalėjo išskirstyti baudos sumos kiekvienam pažeidimui. Juo labiau tai galioja tuomet, kai nagrinėjami atskiri pažeidimai yra vientisos strategijos pasekmė.

49 Iš šių sprendimų matyti, kad ieškovė nepagrįstai tvirtino, jog Komisija privalėjo šioje byloje atskirai įvertinti kiekvieną nustatyto pažeidimo elementą dėl to, kad egzistavo skirtinga kiekvieno kartelio nario strategija, juo labiau kad Komisija neprivalo nagrinėti kiekvieno pažeidimo sunkumo, kai ji kelis pažeidimus padariusiai įmonei skiria vieną baudą.

50 Priešingai nei tvirtina ieškovė, ši išvada neleidžia kartelyje dalyvavusioms įmonėms skirti „savavališkos kolektyvinės nuobaudos“.

51 Sprendime (289–298 konstatuojamosiose dalyse) nustatydama pradinę baudą pagal gairių 1 punkto A dalies šeštąją pastraipą Komisija „diferencijuotai vertino“ įmones ir jas suskirstė į keletą kategorijų pagal jų turimų rinkos dalių dydį. Taikant tokį skirstymą nedidelė turima rinkos dalis paprastai gali lemti mažesnę pradinę baudą, net jei šioje byloje, atsižvelgiant į jos apyvartą nagrinėjamų produktų rinkoje, ieškovė buvo priskirta pirmai kategorijai.

52 Be to, pažeidimo sunkumas, susijęs su kiekvienos atitinkamos įmonės dalyvavimu, nurodytas ieškovės grindžiant savo tvirtinimus, kad ji nedalyvavo ar labai nežymiai dalyvavo neteisėtuose veiksmuose, susijusiuose su tam tikrais produktais, turėjo būti ir buvo išnagrinėtas Komisijos vertinant lengvinančias aplinkybes.

53 Komisijos šiuo klausimu pateiktų argumentų pagrįstumas bus išnagrinėtas vėliau kartu su ieškovės kaltinimais, tiesiogiai susijusiais su šiais klausimais.

Dėl Komisijos vykdytos procedūros

54 Ieškovė mano, kad tai, jog Komisija pradėjo tik vieną procedūrą dėl veiksmų, apimančių kelias visiškai skirtingų produktų grupes, yra akivaizdžiai nelogiška ir prieštarauja gero administravimo principui. Komisija turėjo:

— arba priimti vieną sprendimą dėl visų kartelių anglies ir grafito produktų sektoriuje, kaip tai padarė Jungtinių Amerikos Valstijų (JAV) konkurenciją prižiūrinčios valdžios institucijos, ir tokiu atveju Komisija ieškovei būtų skyrusi ne didesnę nei 61,37 mln. EUR baudą,

— arba priimti kelis sprendimus dėl kiekvienos nagrinėjamų produktų grupės, kaip tai įtvirtinta Komisijos sprendimų praktikoje grafito elektrodų ir specialių grafitų bylose, ir tokiu atveju Komisija ieškovei būtų turėjusi skirti gerokai mažesnę nei 35 mln. EUR pradinę baudą.

55 Pirmiausia reikia pastebėti, kad ieškovė netvirtina, jog Komisijos sprendimuose grafito elektrodų byloje, specialių grafitų byloje ir šioje byloje, kurioje buvo priimtas sprendimas, nagrinėti karteliai iš tikrųjų yra vienas ir tas pats pažeidimas, o tik nurodo, kad JAV konkurenciją prižiūrinčios valdžios institucijos vadovavosi globaliu požiūriu į anglies ir grafito produktų sektorių, lėmusiu vieno sprendimo priėmimą.

56 Ieškovė nei tvirtino, nei *a fortiori* įrodė, kad Komisija dėl grafito elektrodų, specialių grafitų bei anglies ir grafito produktų, skirtų naudoti elektriniuose ir mechaniniuose prietaisuose, rinkų neteisėtai pradėjo tris atskiras procedūras, nustatė keturis pažeidimus ir skyrė ieškovei keturias atskiras baudas. Reikia pabrėžti, kad Komisija turėjo teisę ieškovei skirti keturias atskiras baudas, kiekvienos atžvilgiu laikydamasi Reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalyje nustatytų ribų, jei ieškovė padarė keturis atskirus EB 81 straipsnio 1 dalies nuostatų pažeidimus, turint omenyje, kad specialių

grafitų byloje Komisija pradėjo vieną procedūrą, kurioje priėmė vienintelį sprendimą, konstatuojantį du atskirus pažeidimus, kurių pirmasis buvo susijęs su specialaus izostatinio grafito rinka, o antrasis – su specialaus ekstruzinio grafito rinka, ir skiriantį ieškovei dvi atskiras baudas.

57 Be to, akivaizdu, kad JAV konkurenciją prižiūrinčių valdžios institucijų pasirinktas metodas neįpareigoja Komisijos, kuri yra atsakinga už Bendrijos konkurencijos politikos įgyvendinimą ir kryptis.

58 Šiuo klausimu reikia konstatuoti, kad trečiųjų valstybių valdžios institucijų, atsakingų už laisvos konkurencijos apsaugą, valdžios įgyvendinimas, remiantis savo teritorine kompetencija, vykdomas pagal šių valstybių reikalavimus. Iš tikrųjų aplinkybės, kuriomis grindžiamos kitų valstybių teisinės sistemos konkurencijos srityje, turi ne tik specialius tikslus; dėl jų taip pat priimamos kiekvienai valstybei individualios materialinės taisyklės ir jos numato labai skirtingas teisines pasekmes administracinėje, baudžiamojoje ar civilinėje srityse, kai minėtų valstybių valdžios institucijos nustato konkurencijos srityje taikomų taisyklių pažeidimą (2006 m. birželio 29 d. Teisingumo Teismo sprendimo SGL *Carbon prieš Komisiją*, C-308/04 P, Rink. p. I-5977, 29 punktas).

59 Tačiau visiškai skirtinga yra teisinė situacija, kai įmonei konkurencijos srityje yra taikoma tik Bendrijos teisė ir vienos arba kelių valstybių narių teisė, t. y. kai kartelis patenka tik į Bendrijos teisinės sistemos teritorinę taikymo sritį (šiuo klausimu žr. minėto sprendimo SGL *Carbon prieš Komisiją* 30 punktą).

60 Iš to matyti, kad Komisija, skirdama sankciją už neteisėtą įmonės veiklą, net ir susijusią su tarptautiniu karteliu, siekia apsaugoti laisvą konkurenciją vidaus rinkoje, o tai pagal EB 3 straipsnio 1 dalies g punktą yra vienas pagrindinių Bendrijos tikslų. Iš tikrųjų dėl Bendrijos lygiu teisiškai saugomų vertybių ypatumų Komisijos pateikti vertinimai remiantis jos įgaliojimais šioje srityje, gali labai skirtis nuo trečiosios valstybės valdžios institucijų pateiktų vertinimų (minėto sprendimo SGL *Carbon prieš Komisiją* 31 punktas).

61 Tokiomis aplinkybėmis ieškovės išvados dėl hipotetinės situacijos, kad Komisija sprendime, pagrįstame visų anglies ir grafito produktų tyrimu, galėjo nustatyti maksimalią 61,37 mln. EUR baudą ir dėl tariamo Komisijos Reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalies pažeidimo, yra visiškai nereikšmingos.

62 Antra, reikia pažymėti, kad, priešingai nei tvirtina ieškovė, iš grafito elektrodų ir specialių grafitų bylų negalima daryti išvados, jog dėl kiekvienos anglies ir grafito produktų rinkos Bendrijos konkurenciją prižiūrinčios valdžios institucijos padėjo atskirą administracinę procedūrą.

63 „Specialių grafitų“ byloje Komisija pradėjo vieną procedūrą, kurioje priimtas vienas sprendimas, konstatuojantis du atskirus pažeidimus, kurių vienas susijęs su specialaus izostatinio grafito rinka, kitas – su specialaus ekstruzinio grafito rinka, ir skyrė ieškovei dvi atskiras baudas.

64 Bet kuriuo atveju reikia pažymėti, kad Komisija šioje byloje nusprendė, jog įmonės, kurioms buvo skirtas sprendimas, padarė vieną pažeidimą, numatytą EB 81 straipsnyje. Savo išvadą ji argumentavo sprendimo 230 konstatuojamojoje dalyje, kurioje teigiama:

„Nepaisant (LCL) argumento, jog anglies ir grafito blokai negali pakeisti anglies ir grafito galutinių produktų, Komisija mano, kad visi šioje procedūroje nagrinėjamos grupės produktai buvo vieno sudėtinio pažeidimo dalykas. Komisija šiuo klausimu pastebi, kad produktų pakeičiamumams yra tik vienas iš veiksnių, į kuriuos ji atsižvelgia. Kiti veiksniai gali būti labai svarbūs, pavyzdžiui, paties kartelio veikimas. Šioje procedūroje tie patys kartelio nariai koordinavo savo komercinius veiksmus per tuos pačius susitikimus visos grupės susijusių produktų (nors nepakeičiamų vienas kitu), kuriuos visi kartelio nariai arba beveik visi gamino ir pardavinėjo. Be to, pagrindiniu kartelinio susitarimu, t. y. tretiesiems asmenims neparduoti blokų arba parduoti juos už labai didelę kainą, buvo siekiama sustiprinti pagrindinį kartelinį susitarimą dėl iš šių blokų pagamintų produktų ir apsaugoti juos nuo galimos konkurencijos. Susitarimas dėl blokų tik papildė pagrindinį susitarimą dėl galutinių produktų. Atsižvelgdama į šias faktines aplinkybes Komisija nusprendė kartelį vertinti kaip vieną sudėtinį pažeidimą. Nė vienas šio sprendimo adresatas nepatvirtino, kad buvo keletas pažeidimų.“

65 Dėl objektyvių priežasčių Komisija šioje byloje pradėjo vieną procedūrą, konstatavo vieną pažeidimą ir sprendime ieškovei skyrė vieną baudą. Be to, reikia priminti, kad ieškovė neginčija aplinkybės, kad buvo padarytas vienas pažeidimas.

66 Tokiomis aplinkybėmis Komisijos pasirinkimas priimti vieną sprendimą, sankcionuoti vieną ir tęstinį pažeidimą negali būti laikomas „nelogišku“ ar prieštaraujančiu gero administravimo principui.

67 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad kaltinimas, pagrįstas Komisijos padaryta teisės klaida dėl nagrinėjamų produktų ar bent jau nagrinėjamų produktų grupių rinkų neapibrėžimo, turi būti atmestas.

Dėl tariamai klaidingo pažeidimo sunkumo vertinimo ir tariamai neproporcingo pradinės baudos dydžio

68 Remiantis nusistovėjusia teismų praktika, pažeidimo sunkumo laipsnis nustatomas remiantis daugeliu veiksnių, kurių atžvilgiu Komisija turi diskreciją (2007 m. gegužės 10 d. Teisingumo Teismo sprendimo SGL *Darbon prieš Komisiją*, C-328/05 P, Rink. p. I-3921, 43 punktas; taip pat šiuo klausimu žr. 2005 m. birželio 28 d. Sprendimo *Dansk Rørindustri ir kt. prieš Komisiją*, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P–C-208/02 P ir C-213/02 P, Rink. p. I-5425, 240–242 punktus).

69 Kaip jau buvo nurodyta, Komisija šioje byloje baudas apskaičiavo taikydama gairėse apibrėžtą metodą.

70 Reikia priminti, kad pagal teismų praktiką, nors gairės negali būti kvalifikuojamos kaip teisės norma, kurios administracija turi paisyti bet kuriuo atveju, vis dėlto jos nustato elgesio taisyklę, nurodančią administracijos praktiką, nuo kurios tam tikru atveju ji negali nukrypti nenurodydama priežasčių, atitinkančių vienodo požiūrio principą (žr. minėto sprendimo *Dansk Rørindustri ir kt. prieš Komisiją* 209 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką).

71 Priimdama tokias elgesio taisykles ir pranešdama jas viešai paskelbiant, kad nuo šio momento taikys jas atvejams, kuriems skirtos šios normos, atitinkama institucija apriboja savo diskreciją ir negali nukrypti nuo šių taisyklių, nes priešingu atveju jai gali būti paskirta sankcija už bendrųjų teisės principų, pavyzdžiui, vienodo požiūrio ar teisėtų lūkesčių apsaugos, pažeidimą (žr. minėto sprendimo *Dansk Rørindustri ir kt. prieš Komisiją* 211 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką).

72 Be to, reikia priminti, kad pagal tą pačią teismų praktiką gairės bendrai ir abstrakčiai nustato metodiką, kurios Komisija privalo laikytis siekdama nustatyti baudų, skiriamų pagal Reglamento Nr. 17 15 straipsnį, dydžius. Šios gairės, kurias rengdama Komisija visų pirma vadovavosi Teisingumo Teismo praktikoje nustatytais kriterijais, užtikrina įmonių teisinį saugumą (šiuo klausimu žr. minėto sprendimo *Dansk Rørindustri ir kt. prieš Komisiją* 213 punktą).

73 Reikia pažymėti, jog gairės numato, pirma, kad reikia nustatyti pažeidimo sunkumo laipsnį, ir tuo remiantis galima nustatyti „bendrą pradinę baudą“. Antra, sunkumo laipsnis yra vertinamas atsižvelgiant į atitinkamus įmonės požymius, visų pirma jos dydį ir padėtį atitinkamoje rinkoje, dėl kurių gali būti koreguojama pradinė bauda, įmonės skirstomos į kategorijas ir nustatoma „konkreti pradinė bauda“.

Dėl tariamai per didelės pradinės baudos atsižvelgiant į nedidelį inkriminuojamų veiksmų poveikį

74 Dėl paties pažeidimo sunkumo vertinimo gairių 1 punkto A dalies pirmojoje ir antrojoje pastraipose numatyta:

„Vertinant pažeidimo sunkumą reikia atsižvelgti į jo pobūdį, įtaką rinkai, jeigu ji gali būti įvertinta, ir atitinkamos geografinės rinkos dydį.

Pažeidimai skirstomi į tris kategorijas: lengvi pažeidimai, sunkūs pažeidimai ir labai sunkūs pažeidimai.“

75 Sprendime Komisija nurodė tris veiksnius:

— nagrinėjamą pažeidimą sudarė tiesioginis ar netiesioginis kainų ir kitų klientams taikomų sąlygų nustatymas, rinkų pasidalijimas pasiskirstant klientus ir koordinuoti veiksmai prieš karteliui nepriklausančius konkurentus; toks elgesys dėl savo pobūdžio yra priskirtinas sunkiausiems pažeidimams pagal EB 81 straipsnio 1 dalies ir EEE susitarimo 53 straipsnio 1 dalies nuostatas (sprendimo 278 konstatuojamoji dalis),

— slapti susitarimai buvo įgyvendinami ir turėjo poveikį EEE atitinkamų produktų rinkai, net jei šio poveikio neįmanoma tiksliai įvertinti (sprendimo 286 konstatuojamoji dalis),

— kartelis apėmė visą bendrąją rinką, o po sukūrimo ir visą EEE (sprendimo 287 konstatuojamoji dalis).

76 Sprendimo 288 konstatuojamojoje dalyje pateikiama tokia Komisijos išvada:

„Atsižvelgusi į visus šiuos veiksnius Komisija mano, kad įmonės, kurioms skirtas šis sprendimas, padarė labai sunkų pažeidimą. Komisija mano, kad pažeidimo pobūdis ir jo geografinė apimtis yra tokie, jog pažeidimas turi būti kvalifikuojamas kaip labai sunkus, nepaisant to, ar jo įtaka rinkai gali būti įvertinta. Bet kuriuo atveju yra akivaizdu, kad antikonkurenciniai kartelio susitarimai buvo įgyvendinami ir turėjo įtaką rinkai, net jei šios įtakos negalima įvertinti tiksliai.“

77 Ieškovė priekaištauja Komisijai nenagrinėjus konkrečios pažeidimo įtakos atitinkamoms rinkoms ir tik paprasčiausiai nurodžius, kad dėl kartelio veikimo jis turėjo įtaką rinkai, neįvertinant šios įtakos apimties, taip pažeidžiant gaires ir ankstesnę jos sprendimuose įtvirtintą praktiką. Ieškovė priduria, kad atsižvelgdama į objektyviai nedidelę inkriminuojamų veiksmų įtaką nagrinėjamoms rinkoms Komisija galėjo šiuos veiksmus kvalifikuoti tik kaip „sunkius“ ir nustatyti mažesnę nei 20 mln. EUR pradinę baudą.

78 Pirmiausia reikia pažymėti, jog Komisijos atstovai per posėdį nurodė, kad pažeidimo kvalifikavimas kaip „labai sunkaus“ buvo pagrįstas tik atsižvelgimu į pažeidimo pobūdį ir jo geografinę apimtį, ir nors sprendime buvo konstatuota kartelio įtaka rinkai, į šį veiksnį kvalifikuojant pažeidimą, taigi ir nustatant pradinę baudą, nebuvo atsižvelgta.

79 Vis dėlto šią poziciją paneigia sprendimo 278–288 konstatuojamosios dalys. Sprendimo 281 konstatuojamojoje dalyje Komisija konstatavo šioje byloje realų slaptų susitarimų įgyvendinimo antikonkurencinį poveikį, net jei šio poveikio neįmanoma tiksliai įvertinti, ir šis teiginys pateikiamas po paties pažeidimo poveikio aprašymo, tačiau prieš šio pažeidimo geografinės apimties apibrėžimą. Sprendimo 288 konstatuojamosios dalies turinys, būtent žodžių junginio „atsižvelgusi į visus šiuos veiksnius“ vartojimas, leidžia daryti išvadą, kad Komisija, kvalifikuodama pažeidimą kaip „labai sunkų“, atsižvelgė į kartelio įtaką rinkai, net jeigu nurodė, kad šis kvalifikavimas buvo pagrįstas nepaisant galimybės įvertinti minėtą įtaką.

80 Antra, turi būti konstatuota, kad Komisija, priešingai nei tvirtina ieškovė, neprivalėjo atskirai atlikti neteisėtų veiksmų kiekvienoje susijusioje rinkoje tyrimo, nes Komisija nusprendė, kad visi sprendime minimi susitarimai ir (arba) suderinti veiksmai sudaro vieną sudėtinį pažeidimą, o šios aplinkybės ieškovė neginčija, ir kad turi būti atsižvelgta į viso pažeidimo poveikį (šiuo klausimu žr. 1999 m. liepos 8 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija prieš Anic Partecipazioni*, C-49/92 P, Rink. p. I-4125, 152 punktą ir 1991 m. gruodžio 17 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Hercules Chemicals prieš Komisiją*, T-7/89, Rink. p. II-1711, 342 punktą).

81 Trečia, iš sprendimo 244–248 ir 280–286 konstatuojamųjų dalių matyti, kad Komisija iš tikrųjų dėl kartelio veikimo padarė išvadą, jog buvo konkreti šio kartelio įtaka nagrinėjamam sektoriui.

82 Šiuo klausimu Komisija nurodo, kad „visi kartelio nariai taikė sutartą bendro kainų lygio padidinimą (išreikštą procentais), paskelbdami naujas kainas <…>, viešojo transporto bendrovės viešųjų pirkimų laimėtoja pripažindavo bendrovę, kurios pasiūlymas buvo koreguojamas taip, kad būtų truputėlį mažesnis nei kitų kartelio dalyvių, privatūs klientai neturėjo kito pasirinkimo, kaip apsirūpinti iš paskirto tiekėjo už iš anksto

nustatytą kainą, neleidžiant veikti konkurencijai, o perdirbėjai galėjo pirkti blokus mokėdami dirbtinai pakeltą kainą, ir tai neleido sudaryti veiksmingos konkurencijos galutinių produktų rinkoje“. Atsižvelgiant į ilgą pažeidimo trukmę ir į tai, kad nagrinėjamos įmonės kartu kontroliavo daugiau nei 90 % EEE rinkos, Komisijos nuomone, nėra jokių abejonių, kad kartelis turėjo realų antikonkurencinį poveikį šioje rinkoje (sprendimo 245 ir 281 konstatuojamosios dalys).

83 Reikia priminti, kad norėdama įvertinti konkrečią pažeidimo įtaką rinkai Komisija turi atsižvelgti į įprastą konkurenciją, kuri būtų buvusi, jei nebūtų buvę pažeidimo (šiuo klausimu žr. 1975 m. gruodžio 16 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Suiker Unie ir kt. prieš Komisiją*, 40/73–48/73, 50/73, 54/73–56/73, 111/73, 113/73 ir 114/7373, Rink. p. 1663, 619 ir 620 punktus; 1998 m. gegužės 14 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Mayr-Melnhof prieš Komisiją*, T-347/94, Rink. p. II-1751, 235 punktą; 1999 m. kovo 11 d. Sprendimo *Thyssen Stahl prieš Komisiją*, T-141/94, Rink. p. II-347, 645 punktą ir 2003 m. liepos 9 d. Sprendimo *Archer Daniels Midland ir Archer Daniels Midland Ingredients prieš Komisiją*, T-224/00, Rink. p. II-2597, toliau – sprendimas *ADM I*, 150 punktą).

84 Kainų kartelio atveju Komisija gali preziumuoti, kad pažeidimas turėjo poveikį, jei kartelio dalyviai ėmėsi priemonių sutartoms kainoms taikyti, pavyzdžiui, pranešdami apie jas klientams, nurodydami darbuotojams vadovautis jomis kaip derybų pagrindu ir prižiūrėdami, kad šias priemones taikytų konkurentai bei jų pardavimo skyriai. Iš tikrųjų, kad būtų galima konstatuoti poveikį rinkai, pakanka, jog sutartos kainos būtų naudojamos kaip pagrindas atskirų sandorių kainoms nustatyti, taip apribojant klientų galimybes derėtis (minėto sprendimo *Hercules Chemicals prieš Komisiją* 340 ir 341 punktai; 1999 m. balandžio 20 d. Sprendimo *Limburgse Vinyl Maatschappij ir kt. prieš Komisiją* (*PVC II*), T-305/94–T-307/94, T-313/94–T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 ir T-335/94, Rink. p. II-931, 743–745 punktai ir 2006 m. gruodžio 14 d. Sprendimo *Raiffeisen Zentralbank Österreich ir kt. prieš Komisiją*, T-259/02–T-264/02 ir T-271/02, Rink. p. II-5169, 285 punktas).

85 Tačiau tuo atveju, kai kartelio įgyvendinimas įrodytas, negalima Komisijos reikalauti sistemiškai įrodinėti, kad susitarimai atitinkamoms įmonėms iš tikrųjų leido pasiekti aukštesnį sandorio kainos lygį nei tuo atveju, jei kartelio nebūtų. Todėl negalima pritarti teiginiui, kad nustatant pažeidimo sunkumo laipsnį galima atsižvelgti tik į tai, jog nesudarius susitarimų būtų susiformavęs kitoks sandorių kainų lygis (2000 m. gruodžio 16 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Cascades prieš Komisiją*, C-279/98 P, Rink. p. I-9693, 53 ir 62 punktai). Be to, būtų neproporcinga prašyti tokio įrodymo, kuris pareikalautų didelių išteklių, nes tam reikėtų pasiremti hipotetiniais skaičiavimais taikant ekonominius modelius, kurių tikslumą sunku patikrinti teismui ir kurių teisingumas nėra įrodytas (generalinio advokato J. Mischo išvados byloje, kurioje buvo priimtas 2000 m. lapkričio 16 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Mo och Domsjö prieš Komisiją*, C-283/98 P, Rink. p. I-9855, I-9858, 109 punktas).

86 Iš tikrųjų vertinant pažeidimo sunkumo laipsnį lemiamos reikšmės turi tai, ar kartelio dalyviai padarė viską, ką galėjo, kad jų planai turėtų konkretų poveikį. Tam, kas vėliau vyko faktiškai taikytų rinkos kainų lygiu, įtakos galėjo turėti kiti nuo kartelio narių nepriklausantys veiksniai. Kartelio nariai negali pasitelkti išorinių veiksnių, kurie sužlugdė jų pastangas, savo naudai ir juos interpretuoti kaip aplinkybes, pateisinančias baudos sumažinimą (minėtos generalinio advokato J. Mischo išvados byloje, kurioje buvo priimtas sprendimas *Mo och Domsjö prieš Komisiją*, 102–107 punktai).

87 Todėl nustačiusi, kad kartelis veikė daugiau nei vienuolika metų ir kad jo nariai kontroliavo daugiau nei 90 % EEE rinkos, Komisija teisėtai galėjo remtis kartelio įgyvendinimu, kad patvirtintų įtakos rinkai buvimą, o tiksliai įvertinti šios įtakos nebuvo būtina.

88 Dėl tvirtinimų, kuriais remdamasi Komisija padarė šią išvadą, pagrįstumo reikia pažymėti, kad ieškovė nei įrodė ir netgi netvirtino, kad kartelis buvo įgyvendintas.

89 Iš tikrųjų ieškovė įrodė savo „nereikšmingą“ vaidmenį atliekant neteisėtus veiksmus anglies ir grafito produktų, skirtų naudoti mechaniniuose prietaisuose, rinkoje ir tai, kad anglies bei grafito blokai nebuvo parduodami tretiesiems asmenims. Išdėstydama savo kaltinimą dėl Komisijos klaidingo lengvinančių aplinkybių vertinimo ji nurodė, kad realiai netaikė tam tikrų slaptų susitarimų. Vis dėlto ieškovės argumentai dėl jos pačios elgesio negali būti priimti. Iš tikrųjų realūs veiksmai, kurių atseit ėmėsi įmonė, neturi reikšmės vertinant kartelio įtaką rinkai, ir turi būti atsižvelgta tik į viso pažeidimo poveikį (minėto sprendimo *Komisija prieš Anic Partecipazioni* 152 punktas ir minėto sprendimo *Hercules Chemicals prieš Komisiją* 342 punktas).

90 Iš ieškovės rašytinių pareiškimų matyti, kad ši iš esmės tik nurodo aplinkybę, jog kartelis turėjo nedidelę įtaką tam tikriems nagrinėjamiems produktams ir buvo tik iš dalies įgyvendinamas; šiuo tvirtinimu, kuris, net darant prielaidą, kad yra teisingas, negalima įrodyti, kad Komisija klaidingai įvertino pažeidimo sunkumą atsižvelgdama į tai, kad nagrinėjami neteisėti veiksmai turėjo realų antikonkurencinį poveikį nagrinėjamų produktų rinkai EEE (2005 m. spalio 25 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Groupe Danone prieš Komisiją*, T-38/02, Rink. p. II-4407, 148 punktas).

91 Be to, reikia pažymėti, jog net manant, kad kartelio įtakos Komisija neįrodė, vis dėlto nagrinėjamo pažeidimo kvalifikavimas kaip „labai sunkaus“ yra tinkamas. Iš tiktųjų trys pažeidimo sunkumo laipsnio įvertinimo aspektai atliekant bendrą vertinimą turi nevienodą svorį. Pažeidimo pobūdžiui tenka lemiama reikšmė, visų pirma kvalifikuojant pažeidimus kaip „labai sunkius“. Šiuo požiūriu iš gairėse pateikto labai sunkių pažeidimų aprašymo išplaukia, kad susitarimai arba suderinti veiksmai, kurie, kaip šiuo atveju, visų pirma orientuoti į kainų nustatymą, vien dėl savo pobūdžio gali būti

kvalifikuojami kaip „labai sunkūs“ ir tokiems veiksmams nebūtinai turi būti būdingas ypatingas poveikis arba ypatingas teritorinis mastas. Tai patvirtina aplinkybė, jog aprašant sunkius pažeidimus aiškiai nurodoma, kad jie turi poveikį rinkai ir pasireiškia didesnėje bendrosios rinkos dalyje, o labai sunkių pažeidimų atveju neminimas konkretaus poveikio rinkai arba poveikio tam tikroje specialioje teritorijoje reikalavimas (2005 m. liepos 27 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Brasserie nationale ir kt. prieš Komisiją*, T-49/02–T-51/02, Rink. p. II-3033, 178 punktas ir minėto 2005 m. spalio 25 d. Sprendimo *Groupe Danone prieš Komisiją* 150 punktas).

92 Dėl nurodytos ankstesnės Komisijos sprendimų praktikos, priešingos sprendime išdėstytiems motyvams, reikia priminti, kad pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką (2006 m. rugsėjo 21 d. Teisingumo Teismo sprendimo *JCB Service prieš Komisiją*, C-167/04 P, Rink. p. I-8935, 201 ir 205 punktas ir 2007 m. birželio 7 d. Sprendimo *Britannia Alloys & Chemicals prieš Komisiją*, C-76/06 P, Rink. p. I-4405, 60 punktas) Komisijos sprendimų praktika negali būti teisinis pagrindas skiriant baudas konkurencijos srityje, o sprendimai, susiję su kitomis bylomis, yra tik papildomas rodiklis dėl diskriminacijos buvimo, mat mažai tikėtina, kad bylų aplinkybės, kaip antai rinkos, prekės, įmonės ir aptariami laikotarpiai, bus tapačios. Reikia konstatuoti, kad šioje byloje ieškovė nepateikė tokios diskriminacijos įrodymo.

93 Galiausiai ieškovė tvirtina, kad net darant prielaidą, jog inkriminuojami veiksmai galėjo būti kvalifikuojami kaip „labai sunkūs“, Komisija turėjo nustatyti pačią mažiausią „labai sunkiems“ pažeidimams numatomą pradinę baudą, kad atsižvelgtų į šių veiksmų nedidelę įtaką nagrinėjamoms rinkoms.

94 Šiuo argumentu ieškovė, panašu, tvirtina, kad net pripažįstant, jog pažeidimas teisingai buvo kvalifikuotas kaip „labai sunkus“, Komisija, nustatydama 35 mln. EUR pradinę baudą, kuri, atsižvelgiant į nedidelę pažeidimo įtaką dėl ieškovės nedalyvavimo pažeidime anglies ir grafito blokų bei plokščių rinkoje, jos nežymaus dalyvavimo pažeidimuose produktų, naudojamų mechaniniuose prietaisuose, sektoriuje ir dėl labai nedidelės inkriminuojamų veiksmų įtakos produktų, naudojamų elektros prietaisuose, rinkose, neturėjo būti didesnė nei 20 mln. EUR, pažeidė proporcingumo principą.

95 Vis dėlto reikia priminti, kad, kaip buvo nurodyta šio sprendimo 89 punkte, realūs veiksmai, kurių tvirtina ėmusis įmonė, neturi reikšmės vertinant kartelio įtaką rinkai.

96 Be to, iš sprendimo 120 ir 124 konstatuojamųjų dalių matyti, jog Komisija nenusprendė, kad kartelis turėjo didelį poveikį visiems nagrinėjamiems produktams ir klientams, ir jog net pati pripažino, kad šis poveikis galėjo būti mažesnis tam tikriems konkretiems produktams, kaip nurodo ieškovė, kuri savo tvirtinimus grindžia Komisijos teiginiais. Ieškovė nei tvirtino, nei *a fortiori* įrodė, kad Komisija klaidingai apibūdino kartelio poveikį jį pervertindama.

97 Reikia taip pat priminti, kad ieškovė dalyvavo visuose susitarimuose ir (arba) suderintuose veiksmuose dėl anglies ir grafito produktų, skirtų naudoti elektriniuose ir mechaniniuose prietaisuose, bei dėl anglies ir grafito blokų, iš kurių yra gaminami minėti produktai, o visa šių susijusių produktų grupė sudarė vieno sudėtinio pažeidimo dalyką. Tačiau vertinant įtaką rinkai turi būti atsižvelgta tik į viso pažeidimo poveikį

(šiuo klausimu žr. minėto sprendimo *Komisija prieš Anic Partecipazioni* 152 punktą ir minėto sprendimo *Hercules Chemicals prieš Komisiją* 342 punktą), o ieškovė neįrodė nedidelio kartelio poveikio pusfabrikačiams, produktams, skirtiems naudoti mechaniniuose prietaisuose, ir juo labiau produktams, naudojamiems elektriniuose prietaisuose, skirtiems „mažiems“ klientams.

98 Tokiomis aplinkybėmis kaltinimas, pagrįstas neproporcingu pradinės baudos dydžiu dėl tariamai nedidelės inkriminuojamų veiksmų įtakos, turi būti atmestas.

Dėl tariamai per didelės pradinės baudos, atsižvelgiant į ieškovės nežymų dalyvavimą kartelyje

99 Ieškovė nurodo, kad Komisija, vertindama pažeidimo sunkumą, ir kartu nustatydama pradinį baudos dydį turi atsižvelgti į kiekvienos įmonės dalyvavimo pažeidime sunkumą. Darydama nuorodą į 2003 m. gruodžio 11 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimą *Ventouris prieš Komisiją* (T-59/99, Rink. p. II-5257, 200 ir 219 punktai), ieškovė prašo Pirmosios instancijos teismo iš esmės sumažinti baudą, kad būtų įvertintas jos nedalyvavimas suderintuose veiksmuose anglies ir grafito blokų rinkoje ir jos nedidelis vaidmuo įgyvendinant suderintus veiksmus anglies ir grafito produktų, skirtų naudoti mechaniniuose prietaisuose, sektoriuje. Nustatydama ieškovei 35 mln. EUR pradinę baudą, t. y. identišką tai, kuri buvo nustatyta *Morgan*, ir tik 21 mln. EUR pradines baudas *Schunk* ir SGL, nors pastarosios trys įmonės dalyvavo visuose sprendime minimuose veiksmuose, Komisija pažeidė vienodo požiūrio principą.

100 Kaip teisingai tvirtina Komisija, ieškovė nurodo šiuos argumentus dėl pažeidimo sunkumo vertinimo, kuris padeda nustatyti pradinį baudos lygį, supainiojimo su

kiekvienos įmonės dalyvavimo pažeidime sunkumo vertinimu, o pastarasis klausimas turėtų būti nagrinėjamas vertinant sunkinančias ir lengvinančias aplinkybes.

101 Kaip jau buvo išdėstyta, Komisija, vertindama pažeidimo sunkumą ir remdamasi gairėmis, atsižvelgė į šio pažeidimo pobūdį, jo realią įtaką nagrinėjamai rinkai ir pažeidimo geografinę apimtį.

102 Kai Komisija vertindama pažeidimo sunkumą remiasi jo įtaka, pagal gairių 1 punkto A dalies pirmąją ir antrąją pastraipas ji turi atsižvelgti į viso pažeidimo, kuriame dalyvavo įmonės, poveikį (minėto sprendimo *Komisija prieš Anic Partecipazioni* 152 punktas), o atsižvelgimas į kiekvienos įmonės individualų elgesį ar duomenis šiuo klausimu yra nereikšmingas.

103 Nuoroda į minėtą sprendimą *Ventouris prieš Komisiją* (200 ir 219 punktai) yra taip pat visiškai nereikšminga, nes susijusi ne su vienu pažeidimu, kuris nagrinėjamas šioje byloje, o su Komisijos už du atskirus pažeidimus nustatytomis sankcijomis. Minėtame sprendime Pirmosios instancijos teismas konstatavo, kad Komisija vienodai nubaudė įmones, dalyvavusias dviejuose pažeidimuose, ir įmones, dalyvavusias tik viename jų, taip pažeisdama proporcingumo principą. Ieškovei, kuri dalyvavo tik viename iš dviejų pažeidimų, tačiau kuri buvo nubausta taip, lyg būtų dalyvavusi abiejuose pažeidimuose, Pirmosios instancijos teismas sumažino skirtą baudą.

104 Nagrinėjamoje byloje ieškovė neginčija, kad buvo tik vienas pažeidimas ir kad ji jame dalyvavo. Ji tik tvirtina, kad jos dalyvavimo sunkumas yra mažesnis nei kitų dalyvavusių įmonių, pavyzdžiui, *Morgan*, *Schunk* ir SGL. Ieškovės argumentai, išdėstyti grindžiant šį tvirtinimą, bus įvertinti nagrinėjant kaltinimus dėl Komisijos pateikto klaidingo lengvinančių aplinkybių vertinimo.

Dėl tariamai per didelės pradinės baudos, atsižvelgiant į ieškovės apyvartą

105 Dėl didelių atitinkamų įmonių dydžio skirtumų ir siekiant įvertinti jų įtaką viena kitai, taip pat ir jų padaryto pažeidimo realų poveikį konkurencijai, Komisija, remdamasi gairių 1 punkto A dalies ketvirtąja ir šeštąja pastraipomis, sprendime skirtingai vertino pažeidime dalyvavusias įmones. Tam ji suskirstė atitinkamas įmones į tris kategorijas, atsižvelgdama į kiekvienos įmonės nagrinėjamų produktų apyvartą EEE, įskaičiuodama į šią apyvartą kiekvienos įmonės integruotą gamybą. Taip gaunamas rinkos dalies dydis, kuris rodo kiekvienos pažeidime dalyvavusios įmonės dydį ir jų realią ekonominę galią daryti didelę žalą konkurencijai (sprendimo 289–291 konstatuojamosios dalys).

106 Palyginimas buvo pagrįstas nagrinėjamų produktų apyvartos (skaičiai pateikiami mln. EUR) per paskutinius pažeidimo metus, t. y. 1998 m., duomenimis, pateikiamais

sprendimo 37 konstatuojamojoje dalyje esančioje 1 lentelėje „Nagrinėjamų produktų apyvarta (įskaitant integruotos gamybos vertę) ir EEE rinkos dalys 1998 m.“:

Tiekėjai	Apyvarta (įskaitant integruotos gamybos vertę)	EEE rinkos dalys
Conradty	9	3 %
Hoffmann	17	6 %
(LCL)	84	29 %
Morgan	68	23 %
Schunk	52	18 %
SGL	41	14 %
Kiti	20	7 %
Iš viso	291	100 %

107 Kadangi ieškovė ir Morgan buvo didžiausi ūkio subjektai, turintys didesnes nei 20 % rinkos dalis, jos buvo priskirtos pirmai kategorijai. *Schunk* ir SGL, kurios yra vidutinio dydžio ūkio subjektai, turintys nuo 10 % iki 20 % rinkos, buvo priskirtos antrai kategorijai. *Hoffmann* ir *Conradty*, būdamos mažais ūkio subjektais dėl turimos mažesnės kaip 10 % rinkos dalies, buvo priskirtos trečiai kategorijai (Sprendimo 37 ir 297 konstatuojamosios dalys).

108 Remdamasi tuo, kas išdėstyta, Komisija, atsižvelgdama į pažeidimo sunkumą, ieškovės ir *Morgan* atžvilgiu nustatė 35 mln. EUR, *Schunk* ir SGL atžvilgiu – 21 mln. EUR, o *Hoffmann* ir *Conradty* atžvilgiu – 6 mln. EUR pradinę baudą (sprendimo 298 konstatuojamoji dalis).

109 Grįsdama savo kaltinimą ieškovė tvirtina, kad Komisija turėjo atsižvelgti į nagrinėjamų produktų apyvartą EEE ir kad Komisijos nustatyta 35 mln. EUR pradinė bauda yra neproporcinga apyvartai kiekvienoje atitinkamoje rinkoje (minėta suma sudaro 41,7 % sprendime nurodytos 84 mln. EUR apyvartos, 46,3 % anglies ir grafito produktų, skirtų naudoti elektriniuose prietaisuose, apyvartos ir 421 % anglies ir grafito produktų, skirtų naudoti mechaniniuose prietaisuose, apyvartos), nes tokią išvadą galima padaryti iš ankstesnės Komisijos sprendimų ir teismų praktikos. Teismų praktika nustato, kad baudos dydis turi būti „protingas, palyginti“ su apyvarta atitinkamoje rinkoje.

110 Pirmiausia reikia priminti, kad pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką (minėto sprendimo *JCB Service prieš Komisiją* 201 ir 205 punktai bei minėto sprendimo *Britannia Alloys & Chemicals prieš Komisiją* 60 punktas) Komisijos sprendimuose įtvirtinta praktika negali pagelbėti skiriant baudas konkurencijos srityje, o sprendimai, susiję su kitomis bylomis dėl diskriminacijos buvimo, yra tik papildomas rodiklis, mat mažai tikėtina, kad bylų aplinkybės, kaip antai rinkos, prekės, įmonės ir aptariami laikotarpiai, bus tapačios.

111 Reikia konstatuoti, kad ieškovė nepateikia tokios diskriminacijos įrodymų. Ji tik bendrai nurodo, kad naujausios Komisijos sprendimuose suformuotos praktikos analizė rodo, jog didžiausios pradinės baudos, skiriamos paprastai bylose, kuriose nustatomi ir pasauliniu lygiu ar visoje EEE teritorijoje įgyvendinami „labai sunkūs“ pažeidimai, paprastai sudaro nuo 10 % iki 20 % atitinkamos įmonės apyvartos atitinkamose rinkose. Ieškovė pabrėžia, kad specialių grafitų byloje Komisija jai skyrė 7,5 mln. pradinę baudą, sudarančią 14,5 % pasaulinės atitinkamų produktų pardavimo apyvartos.

112 Šį tvirtinimą paneigia Komisija, pateikdama sprendimų, kuriuose ji nustatė didesnes baudas nei 20 % atitinkamos įmonės apyvartos atitinkamoje rinkoje, pavyzdžius. Komisija cituoja *Asea Brown Boveri Ltd* atvejį, kai 1998 m. spalio 21 d. Sprendime 1999/60/EB, susijusiame su (EB 81) straipsnio taikymo procedūra (IV/35.691/E-4 – Neizoliuoti vamzdžiai) (OL L 24, 1999, p. 1) ir ištaisytame prieš paskelbimą, buvo nustatyta 50 mln. EUR pradinė bauda, sudaranti 23 % nagrinėjamo produkto apyvartos. Komisija taip pat nurodo 2001 m. gruodžio 11 d. Sprendimą 2003/437/EB, susijusį su (EB) 81 straipsnio ir EEE susitarimo 53 straipsnio taikymo procedūra (byla COMP/E-1/37.027 – Cinko fosfatas) (OL L 153, 2003, p. 1), kuriame nustatyta 3 mln. EUR pradinė bauda sudarė beveik 100 % kiekvieno iš keturių pagrindinių kartelio dalyvių apyvartos atitinkamoje rinkoje.

113 Be to, reikia priminti, jog nustatydama baudas Komisija turi diskreciją, kad skatintų įmones laikytis konkurencijos taisyklių (1997 m. spalio 21 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Deutsche Bahn prieš Komisiją*, T-229/94, Rink. p. II-1689, 127 punktas). Tai, kad praeityje Komisija tam tikros rūšies pažeidimams taikė tam tikro dydžio baudas, neatima iš jos galimybės padidinti šį dydį, jeigu tai yra būtina užtikrinti Bendrijos konkurencijos politikos vykdymą (1983 m. birželio 7 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Musique diffusion française ir kt. prieš Komisiją*, 100/80–103/80, Rink. p. 1825, 109 punktas) ir sustiprinti atgrasantį baudų poveikį (1998 m. gegužės 14 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *SCA Holding prieš Komisiją*, T-327/94, Rink. p. II-1373, 179 punktas)

114 Antra, taip pat reikia pažymėti, kad, priešingai nei tvirtina ieškovė, Komisija, apskaičiuodama baudos dydį pagal nagrinėjamo pažeidimo sunkumo laipsnį ir trukmę, neprivalo baudos nustatyti pagal sumas, paremtas atitinkamos įmonės apyvarta ir būtent nagrinėjamo produkto apyvarta (šiuo klausimu žr. minėto sprendimo *Dansk Rørindustri ir kt. prieš Komisiją* 255 punktą).

115 Pažeidimų sunkumo laipsnis nustatytinas remiantis daugeliu veiksnių, pavyzdžiui, specifinėmis bylos aplinkybėmis, jos kontekstu ir atgrasančiu baudų poveikiu, tačiau privalomo ir baigtinio kriterijų, į kuriuos reikia atsižvelgti bet kuriuo atveju, sąrašo nėra (žr. minėto sprendimo *Dansk Rørindustri ir kt. prieš Komisiją* 241 punktą ir jame nutodytą teismų praktiką).

116 Laikantis maksimalios Reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalyje numatytos ir su bendra apyvarta susijusios ribos (žr. minėto sprendimo *Musique Diffusion française ir kt. prieš Komisiją* 119 punktą), Komisijai, siekiant įvertinti pažeidimo sunkumą apskaičiuojant baudą, leidžiama atsižvelgti į atitinkamos įmonės apyvartą, tačiau šiai apyvartai negalima skirti pernelyg didelės reikšmės, palyginti su kitais vertinimo kriterijais (žr. minėto sprendimo *Dansk Rørindustri ir kt. prieš Komisiją* 257 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką).

117 Šioje byloje Komisija taikė gairėse nustatytą apskaičiavimo metodą, pagal kurį vertinant pažeidimo sunkumą, kad būtų nustatytas baudos dydis, reikia atsižvelgti į daugelį veiksnių, tarp kurių yra pažeidimo pobūdis, konkreti jo įtaka, atitinkamos rinkos geografinė apimtis ir poreikis nustatyti atgrasančią baudą. Nors gairės nenumato, kad baudos apskaičiuojamos pagal bendrą konkrečios įmonės apyvartą arba apyvartą atitinkamoje rinkoje, jos nedraudžia į šiuos rodiklius atsižvelgti apskaičiuojant baudos dydį, kad būtų laikomasi bendrų Bendrijos teisės principų ir jei to reikalauja aplinkybės (minėto sprendimo *Dansk Rørindustri ir kt. prieš Komisiją* 258 ir 260 punktai).

118 Iš to matyti, kad nors negalima neigti, kaip tai pabrėžia ieškovė, jog nagrinėjamų produktų apyvarta yra tinkamas veiksnys įvertinti konkurencijos atitinkamų produktų rinkoje EEE pažeidimus ir kiekvieno kartelio dalyvio svarbą nagrinėjam produktui, kaip

tai padarė Komisija sprendime, vis dėlto šis veiksnys toli gražu nėra vienintelis kriterijus, kuriuo remdamasi Komisija turi įvertinti pažeidimo sunkumą.

119 Todėl, priešingai nei tvirtina ieškovė, taip veiksniui, susijusiam su nagrinėjamo produkto apyvarta, būtų skirta per didelė svarba, jei vertinant, ar Komisijos nustatytas pradinis baudos dydis yra proporcingas, būtų apsiribojama tik pastarojo dydžio ir tokios apyvartos palyginimu. Pažeidimo pobūdis, konkretus jo poveikis, apimtos geografinės rinkos dydis ir poreikis nustatyti atgrasančią baudą yra Komisijos šioje byloje vertinti veiksniai, galintys pateisinti baudos dydį. Šiuo klausimu Komisija teisingai pripažino pažeidimą „labai sunkiu“, nes ieškovė dalyvavo horizontaliame kartelyje, kurio tikslas iš esmės buvo tiesiogiai ar netiesiogiai nustatyti pardavimo kainas ir kitas klientams taikomas sandorių sąlygas, pasidalyti rinką konkrečiai pasiskirstant klientus ir koordinuotai veikti prieš karteliui nepriklausančius konkurentus ir kuris turėjo realų poveikį nagrinėjamų produktų EEE rinkai.

120 Trečia, dėl tvirtinimo, kad pradinis baudos dydis yra neproporcingas „kiekvienos atitinkamos rinkos“ apyvartai, reikia pažymėti, kad ieškovė savo rašytiniuose dokumentuose aiškiai pripažino, kad buvo padarytas vienas pažeidimas. Todėl ieškovės nurodomas santykis tarp pradinės baudos ir anglies ir grafito produktų, skirtų naudoti elektros prietaisuose, apyvartos bei produktų, skirtų naudoti mechaniniuose prietaisuose, apyvartos yra nereikšmingas, o gali būti atsižvelgta tik į santykį tarp minėtos pradinės baudos ir apyvartos atitinkamoje rinkoje, kuri sprendime buvo įvertinta 84 mln. EUR.

121 Aplinkybė, kad nustatyta pradinė bauda sudarė beveik pusę minėtos apyvartos, savaime nėra esminė. Iš tikrųjų ši 35 mln. EUR suma yra tik tarpinė suma, kuri taikant gairėse

įtvirtintą metodą, vėliau yra koreguojama atsižvelgiant į pažeidimo trukmę ir sunkinančias bei lengvinančias aplinkybes (2003 m. liepos 9 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo, Rink. p. II-2473, 95 punktas).

122 Konkrečiai dėl pažeidimų, kurie turi būti kvalifikuojami kaip „labai sunkūs“, gairės tik nustato, kad galimos baudos yra „20 milijonų (eurų)“. Vienintelės gairėse minimos ribos, kurios taikomos tokių pažeidimų atvejais, yra 10 % bendros apyvartos riba, nustatyta Reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalyje (žr. gairių preambulės 5 punkto a papunktį), kurios pažeidimas šioje byloje nėra įrodinėjamas, ir ribos, susijusios su papildoma suma, kuria galima padidinti baudą dėl pažeidimo trukmės (žr. gairių 1 punkto B dalies pirmosios pastraipos antrą ir trečią įtraukas). Gairės nedraudžia „labai sunkaus“ pažeidimo atveju padidinti baudą tiek, kiek ją šioje byloje padidino Komisija.

123 Pagal teismų praktiką Reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalis nedraudžia Komisijai apskaičiuojant baudą remtis tarpine suma, viršijančia bendrą 10 % pasaulinės apyvartos ribą. Ši nuostata taip pat nedraudžia atlikti tarpinių skaičiavimų, turinčių atspindėti pažeidimo trukmę ir sunkumą, vadovaujantis maksimalią ribą viršijančiomis sumomis (minėto sprendimo *Dansk Rørindustri ir kt. prieš Komisiją* 278 punktas).

124 Galiausiai ieškovė negali remtis minėtu sprendimu *Musique diffusion française ir kt. prieš Komisiją* ir 1994 m. Pirmosios instancijos teismo sprendimu *Parker Pen prieš Komisiją* (T-77/92, Rink. p. II-549), nes šie sprendimai yra susiję su galutinės baudos, o ne su pradinio baudos dydžio nustatymu atsižvelgiant į pažeidimo sunkumą, be to,

Komisija šioje byloje minėtos sumos apskaičiavimo negrindė bendra ieškovės apyvarta (šiuo klausimu žr. minėto sprendimo *Cheil Jedang prieš Komisiją* 98 ir 99 punktus bei 2002 m. kovo 20 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *ABB Asea Brown Boveri prieš Komisiją*, T-31/99, Rink. p. II-1881, 156 punktą).

125 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad kaltinimas dėl per didelio pradinio baudos dydžio ieškovės apyvartos atžvilgiu turi būti atmestas.

Dėl atsižvelgimo į atgrasantį baudos poveikį

126 Pirmiausia ieškovė pirmą kartą savo dublike priekaištauja Komisijai pažeidus EB 253 straipsnį, kiek tai susiję su atsižvelgimu į būtiną atgrasantį baudos poveikį.

127 Iš teismų praktikos matyti, kad teisinis pagrindas dėl nemotyvavimo ar nepakankamo motyvavimo yra viešojo intereso dalykas, kuris turi būti vertinamas Bendrijos teismo iniciatyva (1998 m. balandžio 2 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija prieš Sytraval ir Brink's France*, C-367/95 P, Rink. p. I-1719, 67 punktas), ir todėl šalys juo gali remtis bet kurioje proceso stadijoje (1997 m. vasario 20 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija prieš Daffix*, C-166/95 P, Rink. p. I-983, 25 punktas ir 2001 m. gruodžio 13 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Krupp Thyssen Stainless ir Acciai speciali Terni prieš Komisiją*, T-45/98 ir T-47/98, Rink. p. II-3757, 125 punktas).

128 Remiantis nusistovėjusia teismų praktika, individualaus sprendimo motyvavimas turi taip aiškiai ir vienareikšmiai išreikšti teisės aktą priėmusios Bendrijos institucijos

ketinimus, kad suinteresuotieji asmenys galėtų suvokti priežastis, dėl kurių priemonė buvo priimta, o kompetentingas teismas – atlikti kontrolės funkciją. Būtinybė motyvuoti vertinama atsižvelgiant į atskiro atvejo aplinkybes. Konstatuojamojoje dalyje nebūtina nurodyti visų faktinių ir teisės požiūriu svarbių aspektų, nes klausimas, ar jie atitinka EB 253 straipsnio reikalavimus, vertinamas atsižvelgiant ne tik į nagrinėjamo teisės akto tekstą, bet ir į kontekstą, kuriam esant jis buvo priimtas (žr. minėto sprendimo *Komisija prieš Sytraval ir Brink's France* 63 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką).

129 Kalbant apie baudų nustatymą už konkurencijos teisės pažeidimus, pažymėtina, kad Komisija įvykdo savo pareigą motyvuoti, jei sprendime nurodo vertinimo kriterijus, kurie leido nustatyti padaryto pažeidimo sunkumą ir trukmę, ir ji neprivalo pateikti jame detalių paaiškinimų arba skaičių, susijusių su baudos apskaičiavimo metodu (šiuo klausimu žr. 2000 m. lapkričio 16 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Cascades prieš Komisiją*, C-279/98 p, Rink. p. I-9693, 38–47 punktus; 2003 m. rugsėjo 30 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Atlantic Container Line ir kt. prieš Komisiją*, T-191/98, T-212/98–T-214/98, Rink. p. II-3275, 1532 punktą). Skaičiais išreikštų duomenų, susijusių su baudos apskaičiavimo metodu, pateikimas, kad ir kokie reikšmingi šie duomenys būtų, pareigos motyvuoti paisymui nėra būtinas (2003 m. spalio 2 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Salzgitter prieš Komisiją*, C-182/99 P, Rink. p. I-10761, 75 punktas).

130 Dėl pradinių baudų dydžių absoliučiais skaičiais pagrindimo primintina, kad baudos yra Komisijos konkurencijos politikos instrumentas, ir ji, nustatydama jų dydžius, turi naudotis tam tikra diskrecija, siekdama nukreipti įmonių elgesį konkurencijos normų paisymo linkme (1995 m. balandžio 6 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Martinelli prieš Komisiją*, T-150/89, Rink. p. II-1165, 59 punktas). Be to, svarbu išvengti, kad ūkio subjektai galėtų lengvai numatyti baudas. Todėl negalima reikalauti, kad šiuo atžvilgiu Komisija pateiktų kitus motyvus, išskyrus susijusius su pažeidimo sunkumu.

131 Kalbant šioje byloje apie tvirtinimą, kad sprendimas, kiek jis susijęs su atsižvelgimu nustatant pradinį baudos dydį į atgrasantį poveikį ir šio veiksnio neindividualizavimu, nebuvo motyvuotas, reikia pažymėti, kad, pirma, atgrasymas yra vienas iš baudos tikslų, o reikalavimas jį užtikrinti yra bendrasis reikalavimas, kuriuo Komisija turi visada vadovautis apskaičiuodama baudą, tačiau tai nereiškia, kad turi būti atskiras šio skaičiavimo etapas, skirtas visoms aplinkybėms, turinčioms reikšmės siekiant šio tikslo, įvertinti (2006 m. kovo 15 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *BASF prieš Komisiją*, T-15/02, Rink. p. II-497, 226 punktas).

132 Kad būtų atsižvelgta į atgrasinimo tikslą, Komisija gairėse nenustatė metodo arba individualizuotų kriterijų, kurie būtų atskirai nurodyti ir privalomi atsižvelgiant į atgrasantį poveikį. Gairių 1 punkto A dalies ketvirtoje pastraipoje, kalbant apie pažeidimo sunkumo įvertinimo rodiklius, minima tik būtinybė nustatyti tokio dydžio baudą, kuri turėtų pakankamą atgrasantį poveikį.

133 Antra reikia pažymėti, kad, priešingai nei tvirtina ieškovė, Komisija, pateikdama bendrą požiūrį, kuriuo vadovavosi nustatydama baudas, aiškiai pažymėjo būtinybę nustatyti atgrasančias baudas, kad kartelio dalyvius ji suskirstė atsižvelgdama į jų turimas rinkos dalis ir kad LCL atveju ji nustatė 21 mln. EUR pradinį baudos dydį (sprendimo 271–289 konstatuojamosios dalys).

134 Iš sprendimo aiškiai matyti, kad norėdama nustatyti pradinį baudos dydį pagal pažeidimo sunkumą Komisija pirmiausia kvalifikavo pažeidimą atsižvelgdama į objektyvius veiksnius, t. y. pažeidimo pobūdį, jo įtaką rinkai ir šios geografinės rinkos dydį, ir, antra, Komisija atsižvelgė į subjektyvius veiksnius, t. y. į specialią kartelyje dalyvavusių įmonių svarbą, taip pat jų neteisėtų veiksmų realų poveikį konkurencijai. Šioje antroje tyrimo dalyje Komisija būtent ir siekė užtikrinti baudos atgrasantį lygį,

atsižvelgiant į kiekvienos įmonės svarbą pažeidime ir jų realią ekonominę galią padaryti didelę žalą konkurencijai nagrinėjamoje rinkoje. Įvertinusi pažeidimo sunkumą ir atsižvelgdama į visus nurodytus elementus, Komisija iš karto nustatė pradinį baudos dydį.

135 Todėl akivaizdu, kad Komisija, nepažeisdama šio sprendimo 129 punkte nurodytos teismų praktikos, sprendime nurodė vertinimo elementus, kurie jai leido įvertinti padaryto pažeidimo sunkumą, ir todėl jai negalima priekaištauti pažeidus EB 253 straipsnį.

136 Antra ieškovė tvirtina, kad siekdama atgrasančio poveikio ir pradinį baudos dydį padidinusi Komisija pažeidė *non bis in idem* principą. Ieškovė mano, kad Komisija, sprendime ir atsiliepime į ieškinį remdamasi ta pačia priežastimi, t. y. inkriminuojamų veiksmų neteisėtumo žinojimu ir supratimu, neteisingai grindžia du vieną po kito ėjusius baudos padidinimus. Ieškovė tvirtina, kad šitaip Komisija, remdamasi tuo pačiu pagrindu, ją nubaudė du kartus ir taip pažeidė minėtą principą.

137 Reikia priminti, kad iš Pirmosios instancijos teismo procedūros reglamento 44 straipsnio 1 dalies c punkto ir 48 straipsnio 2 dalies matyti, kad ieškinyje turi būti, be kita ko, pateikiama teisinių pagrindų, kuriais remiamasi, santrauka ir kad vykstant procesui negalima pateikti naujų teisinių pagrindų, išskyrus tuos atvejus, kai jie grindžiami teisinėmis arba faktinėmis aplinkybėmis, kurios tapo žinomos vykstant procesui. Vis dėlto pagrindas, kuris toliau plėtoja anksčiau tiesiogiai ar netiesiogiai ieškinyje nurodytą pagrindą ir kuris glaudžiai su juo susijęs, turi būti pripažintas priimtinu (1990 m. rugsėjo 20 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Hanning prieš Parlamentą*, T-37/89, Rink. p. II-463, 38 punktas ir 1998 m. liepos 17 d. Sprendimo *Thai Bicycle prieš Tarybą*, T-118/96, Rink. p. II-2991, 142 punktas).

138 Akivaizdu, kad kaltinimas, pagrįstas *non bis in idem* principo pažeidimu, pirmą kartą buvo nurodytas dublike, atsakant į tariamai naują Komisijos atsiliepime į ieškinį nurodytą teisinį pagrindą, pagal kurį ši institucija gali nustatyti baudos dydį įvertinusi jos atgrasantį poveikį, konkrečiai kalbant, kai yra nagrinėjamas klasikinis konkurencijos teisės pažeidimas.

139 Ši paprasta Komisijos atsiliepime į ieškinį išdėstyta pastaba negali būti laikoma teisine ar faktine aplinkybe, kuri tapo žinoma vykstant procesui, nes sprendime Komisija aiškiai nurodė būtinybę nustatyti tokią baudą, kuri būtų pakankamai atgrasanti. Be to, konkretus tvirtinimas, kad buvo pažeistas *non bis in idem* principas atgrasančio poveikio atžvilgiu, nėra anksčiau ieškinyje tiesiogiai ar netiesiogiai nurodyto kaltinimo plėtojimas.

140 Tokiomis aplinkybėmis kaltinimas dėl *non bis in idem* principo pažeidimo turi būti atmestas kaip nepriimtinas.

141 Trečia, ieškovė tvirtina, kad atgrasančio poveikio vertinimas bet kuriuo atveju buvo nereikalingas ir todėl nepagrįstas. Ieškovė tvirtina radikaliai ir iš tikrųjų pakeitusi savo komercinės politikos valdymą iškart po to, kai 1999 m. balandžio mėn. buvo pradėta procedūra JAV, t. y. gerokai prieš bet kokį Komisijos įsikišimą, o tai įrodo, kad ji jau buvo atgrasinta daryti naujus konkurencijos normų pažeidimus. Todėl, ieškovės nuomone, reikia panaikinti baudos padidinimą siekiant atgrasančio poveikio ir iš esmės sumažinti pradinį baudos dydį.

142 Reikia konstatuoti, kad minėtas kaltinimas dėl tų pačių priežasčių kaip ir nurodytos šio sprendimo 139 punkte taip pat turi būti atmestas kaip nepriimtinas pagal Pirmosios instancijos teismo procedūros reglamento 48 straipsnio 2 dalį.

143 Bet kuriuo atveju iš teismų praktikos matyti, jog nors labai svarbu, kad įmonė imtųsi priemonių, siekdama užkirsti kelią naujiems savo darbuotojų Bendrijos konkurencijos teisės pažeidimams, tai nekeičia konstatuoto pažeidimo fakto. Todėl Komisija neprivalo tokių veiksmų vertinti kaip lengvinančios aplinkybės, ypač kai nagrinėjamas pažeidimas, kaip šioje byloje, yra akivaizdus EB 81 straipsnio 1 dalies a ir b punktų pažeidimas (minėto sprendimo *Dansk Rørindustri ir kt. prieš Komisiją* 373 punktas). Nors ieškovė šią aplinkybę nurodo dėl atsižvelgimo į atgrasantį baudos poveikį, o ne konkrečiai kaip lengvinančią aplinkybę, ta pati išvada turi būti taikoma ir šiuo atveju.

144 Šiuo klausimu reikia pažymėti, jog neįmanoma nustatyti įmonės priimtų vidaus priemonių, kad būtų išvengta konkurencijos teisės pažeidimų atnaujinimo, veiksmingumo lygio. Nagrinėjamu atveju, kaip teisingai pažymi Komisija, radikalus ir realus ieškovės komercinės politikos valdymo pakeitimas, padarytas 1999 m. balandžio mėn. paskelbus pranešimą apie pradedamą procedūrą JAV, kuris pasireiškė griežtos programos laikytis konkurencijos normų įtvirtinimu, nepaskatino ieškovės pranešti apie sprendime nustatytą kartelį, ir ieškovė pradėjo bendradarbiauti tik Komisijai pranešus apie pradėtą tyrimą.

145 Todėl kaltinimas dėl klaidingo atgrasančio poveikio vertinimo ir su juo susijęs prašymas sumažinti baudą turi būti atmesti.

Dėl teisėtų lūkesčių apsaugos principo pažeidimo

146 Reikia priminti, kad teisė remtis teisėtų lūkesčių apsaugos principu taikoma kiekvienam asmeniui, kuris atsiduria padėtyje, leidžiančioje manyti, jog Bendrijos institucija sukėlė jam pagristų vilčių (1987 m. kovo 11 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Van den Bergh en Jurgens prieš Komisiją*, 265/85, Rink. p. 1155, 44 punktas ir 1990 m. birželio 26 d. Sprendimo *Sofrimport prieš Komisiją*, C-152/88, Rink. p. I-2477, 26 punktas), tačiau niekas negali remtis šio principo pažeidimu, jei administracija nesuteikė tikslių, nesąlyginių ir tikrovę atitinkančių garantijų iš kompetentingų ir patikimų šaltinių (2004 m. balandžio 29 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Tokai Carbon ir kt. prieš Komisiją*, T-236/01, T-239/01, T-244/01–T-246/01, T-251/01 ir T-252/01, Rink. p. II-1181, toliau – sprendimas *Tokai I*, 152 punktas ir jame nurodyta teismų praktika).

147 Šioje byloje ieškovė tik nurodo, kad Komisijos kompetentingos tarnybos pateikė „informacijos“, kuria remdamasi ji pagrįstai galėjo „tikėtis“, kad, atsižvelgiant į jos indėlį pateikiant informaciją, pradinė bauda neviršys 20 mln. EUR. Pakanka konstatuoti, kad šis ieškovės pateiktas aprašymas apie jos santykius su administracija nėra tikslių Komisijos tarnybų garantijų suteikimas. Nuoroda į telefoninį pokalbį, kurio metu Komisijos atstovas nurodė ieškovei, kad „jei Komisija taikytų 20 mln. EUR pradinę baudą“, ji tikrai būtų didesnė nei 15 mln. EUR, šiuo klausimu yra visiškai nereikšminga siekiant įrodyti tikslias garantijas, nes čia buvo išreikšta tik Komisijos prielaida.

148 Iš to darytina išvada, kad kaltinimas, pagrįstas teisėtų lūkesčių apsaugos principo pažeidimu, turi būti atmestas.

149 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad kaltinimai, pagrįsti klaidingu pažeidimo sunkumo vertinimu ir pradinės baudos dydžio neproporcingumu, turi būti atmesti.

Dėl pažeidimo trukmės

150 Pagal Reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalį pažeidimo trukmė yra vienas iš kriterijų, į kuriuos turi būti atsižvelgta nustatant, kokio dydžio baudą skirti konkurencijos normas pažeidusioms įmonėms.

151 Kalbant apie pažeidimo sunkumą, remiantis gairėmis, reikia skirti trumpalaikius pažeidimus (paprastai trunkančius trumpiau nei vienus metus), už kurių sunkumą skirta pradinė bauda nedidinama, vidutinės trukmės pažeidimus (paprastai trunkančius nuo vienų iki penkerių metų), už kuriuos ši bauda gali būti padidinta iki 50 %, ir ilgos trukmės pažeidimus (paprastai trunkančius ilgiau nei penkerius metus), už kuriuos ta bauda gali būti padidinta iki 10 proc. už kiekvienus metus (1 punkto B dalies pirmosios pastraipos pirma–trečia įtraukos).

152 Sprendimo 300 konstatuojamojoje dalyje Komisija nurodė, kad visų įmonių pažeidimai, truko ilgai, todėl pradiniai baudų dydžiai turi būti padidinti 10 % už kiekvienus nepertraukiamus pažeidimo metus ir 5 % už kiekvieną papildomą ilgesnį nei 6 mėnesiai, tačiau trumpesnį nei vieni metai laikotarpį; taip atsižvelgiant į ieškovės dalyvavimą pažeidime 10 metų 8 mėnesius jos pradinis baudos dydis buvo padidintas 105 %.

153 Pirmiausia reikia pažymėti, kad ieškovė aiškiai neginčija Komisijos nustatyto pažeidimo laikotarpio trukmės. Vis dėlto ji ieškinio 140 punkte nurodo, kad Komisija už pažeidimą, trukusį 10 metų ir 8 mėnesius, pradinę baudą padidino 105 %, „neatsižvelgdama į tai, (kad ji) nutraukė pažeidimą mažiausiai 6 mėnesiais anksčiau nei kiti dalyviai“. Pastarasis tvirtinimas buvo nagrinėjamas vertinant lengvinančias aplinkybes ir atsižvelgiant į tai, kad ieškovė nutraukė pažeidimą prieš įsikišant Komisijai, „vėliausiai 1999 m. birželio mėn.“ (165 ieškinio punktas). Panašu, kad tarp ieškovės ir Komisijos nėra ginčo dėl pažeidimo, pagal sprendimo 299 konstatuojamąją dalį prasidėjusio 1988 m. spalio mėn. ir pasibaigusio 1999 m. birželio mėn., trukmės.

154 Antra, reikia pažymėti, kad ieškovė tvirtina, jog pradinę baudą padidindama 105 % Komisija pažeidė teisinio saugumo ir proporcingumo principus, o šį tvirtinimą grindžia tik Komisijos sprendimuose suformuota praktika, pagal kurią net ilgiau nei 20 metų trukusių pažeidimų atvejų, baudos buvo didinamos daugiausia 100 %.

155 Vis dėlto reikia konstatuoti, kad ieškovė pati nurodė Komisijos sprendimą, kuriame bauda buvo padidinta 125 % už 12 metų ir 10 mėnesių trukusį pažeidimą, t. y. 2002 m. liepos 2 d. Komisijos sprendimą 2003/674/EB, susijusį su (EB 81) straipsnio ir EEE susitarimo 53 straipsnio taikymo procedūra (byla C.37.519 – Metioninas) (OL L 255, 2003, p. 1). Šis sprendimas buvo apskųstas Pirmosios instancijos teismui (2006 m. balandžio 5 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimas *Degussa prieš Komisiją*, T-279/02, Rink. p. II-897), kuris patvirtino Komisijos nustatytą pažeidimo trukmę, tačiau neturėjo progos priimti sprendimo dėl minėtos padidinimo sumos.

156 Be to, atsiliepime į ieškinį Komisija nurodė kitus sprendimus, kuriuose ji taikė didesnį nei 100 % baudos padidinimą, o ieškovė šių sprendimų neginčijo savo dublike.

157 Be to, pagal nusistovėjusią teismų praktiką (1990 m. vasario 14 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Delacre ir kt. prieš Komisiją*, C-350/88, Rink. p. I-395, 33 punktas ir jame nurodyta teismų praktika) ūkio subjektas negali turėti teisėtų lūkesčių, kad bus išlaikyta esanti situacija, kuri gali būti pasikeisti Bendrijų institucijoms pasinaudojant diskrecija.

158 Bendrijos konkurencijos normų srityje iš teismų praktikos (minėto sprendimo *Musique diffusion française ir kt. prieš Komisiją* 109 punktas ir minėto sprendimo *LR AF 1998 prieš Komisiją* 237 punktas) aiškiai matyti, kad jų veiksmingas taikymas reikalauja, kad Komisija bet kuriuo metu galėtų koreguoti baudų lygį, pritaikydama jį prie konkurencijos politikos poreikių. Todėl aplinkybė, kad Komisija anksčiau taikė tam tikro lygio baudas už tam tikrus pažeidimus, neatima galimybės padidinti šį lygį neparžengiant Reglamento Nr. 17 nustatytų ribų.

159 Galiausiai reikia pabrėžti, kad pradinės baudos padidinimas 105 % negali būti laikomas akivaizdžiai neproporcingu ilgos trukmės pažeidimo, kurį ieškovė pripažino, atžvilgiu.

160 Iš to, kas išdėstyta, išplaukia, kad kaltinimas, pagrįstas teisinio saugumo ir proporcingumo principų pažeidimu dėl pradinės baudos padidinimo 105 % už ilgos trukmės pažeidimą, turi būti atmestas.

Dėl lengvinančių aplinkybių

161 Kaip matyti iš teismų praktikos, kai pažeidimą padaro kelios įmonės, turi būti išnagrinėtas kiekvienos iš šių įmonių dalyvavimo darant pažeidimą sunkumas (minėto

sprendimo *Suiker Unie ir kt. prieš Komisiją* 623 punktas ir minėto sprendimo *Komisija prieš Anic Partecipazioni* 150 punktas), kad būtų nustatyta, ar egzistuota jų atžvilgiu sunkinančios, ar lengvinančios aplinkybės.

162 Gairių 3 punkte numatytas pagrindinio baudos dydžio koregavimas atsižvelgiant į tam tikras lengvinančias aplinkybes.

Dėl neatsižvelgimo į tariamai pasyvų ieškovės vaidmenį pažeidime

163 „Išimtinai pasyvus arba prisitaikėliškas elgesys“ darant pažeidimą, jei jis įrodytas, yra lengvinanti aplinkybė pagal gairių 3 punkto pirmą įtrauką, pažymint, kad pasyvus vaidmuo reiškia, jog įmonė pasirenka „pasyvią poziciją“, t. y. aktyviai nedalyvauja rengiant vieną ar daugiau antikonkurencinių susitarimų (minėto sprendimo *Cheil Jedang prieš Komisiją* 167 punktas).

164 Iš teismų praktikos matyti, kad aplinkybe, patvirtinančia pasyvų įmonės vaidmenį kartelyje, gali būti laikoma tai, kad ji daug rečiau nei tikrieji kartelio nariai dalyvavo susitikimuose (šiuo klausimu žr. 1998 m. gegužės 14 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *BPB de Eendracht prieš Komisiją*, T-311/94, Rink. p. II-1129, 343 punktą), taip pat jos pavėluotas įėjimas į pažeidimo dalyku esančią rinką, nepaisant dalyvavimo šiame pažeidime trukmės (šiuo klausimu žr. 1985 m. gruodžio 10 d. Teisingumo Tesimo sprendimo *Stichting Sigarettenindustrie ir kt. prieš Komisiją*, 240/82–242/82, 261/82, 262/82, 268/82 ir 269/82, Rink. p. 3831, 100 punktą), arba aiškių pareiškimų, kuriuos šiuo klausimu padarė trečiųjų įmonių, dalyvavusių darant pažeidimą, atstovai, buvimas (šiuo klausimu žr. 1998 m. gegužės 14 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Weig prieš Komisiją*, T-317/94, Rink. p. II-1235, 264 punktą).

165 Pirmiausia ieškovė tvirtina, kad ji niekada nedalyvavo anglies ir grafito blokų rinkoje, todėl negalėjo padaryti pažeidimo joje. Bet kuriuo atveju, net jei pripažintume, kad ji dalyvavo pažeidime pusfabrikačių rinkoje, jos vaidmuo darant šį pažeidimą turėjo būti kvalifikuojamas tik kaip pasyvus, kaip tai pripažino pati Komisija sprendimo 232 konstatuojamojoje dalyje.

166 Per posėdį Pirmosios instancijos teismo klausinėjama apie argumentų, kurie buvo pateikti grindžiant kaltinimą, susijusį su atsižvelgimu į lengvinančias aplinkybes ir su prašymu gerokai sumažinti baudą, tikslų turinį, ieškovė pažymėjo, kad jais ji ne ginčija Komisijos nustatyą pažeidimą, o tik reikalauja pripažinti jos pasyvų vaidmenį.

167 Dėl antikonkurencinio elgesio, susijusio su pjaustytojų pašalinimu, Komisija sprendimo 154 konstatuojamojoje dalyje paaiškina, kad, be galutinių anglies produktų, pavyzdžiui, anglies šepetėlių, kartelio nariai taip pat pardavė suslėgtos anglies blokus, kurie dar nebuvo supjaustyti nei perdirbti, šepetėlių ar kitų produktų gamybai. Tam tikras karteliui nepriklausančių pjaustytojų skaičius perka šiuos anglies blokus, supjausto ir perdirba į galutinius produktus, kuriuos paskui parduoda klientams. Kaip kartelio narių klientai, šie pjaustytojai taip pat konkuruoja su jais dėl galutinių produktų.

168 Iš sprendimo 154–166 konstatuojamųjų dalių matyti, kad kartelio politika buvo siekiama apriboti pjaustytojų konkurenciją dėl iš šių blokų gaminamų galutinių produktų, atsisakant juos tiekti arba tiekiant anglies blokus tik už didelę kainą.

169 Sprendimo 159 ir 232 konstatuojamosiose dalyse Komisija aiškiai priekaištauja ieškovei dalyvavus šioje kartelio politikos srityje. Sprendimo 232 konstatuojamoji dalyje teigiama:

„Bet kuriuo atveju Komisija nepripažįsta (LCL) tvirtinimo, kad (ji) nedalyvavo kartelio veikloje, susijusioje su „pjaustytojų“ pašalinimu, nes (ji) naudojo visus savo viduje pagamintus blokus. Kaip nurodyta 7.8 (punkte), (LCL) iš tikrųjų dalyvavo kartelio veikloje dėl blokų nepardavimo „pjaustytojams“ arba pardavimo jiems labai didelėmis kainomis. Konkrečiai per 1993 m. spalio 14 d. kartelio susitikimą į klausimą „Ar mes turime pardavinėti blokus ir atsisakyti savo pelno maržos?“ (LCL) pareiškė, kad (ji) „stengiasi parduoti kuo mažiau blokų, ir mano, kad geriausia būtų juos pardavinėti tik savo bendrovėms“. Net jei (LCL) pati nedalyvavo realiame „pjaustytojų“ boikote, (ji) akivaizdžiai dalyvavo bendroje kartelio politikoje dėl tiekimo „pjaustytojams“ nutraukimo arba tiekimo labai didelėmis kainomis ir, kaip kiti kartelio nariai, (ji) pasinaudojo konkurencijos iš pjaustytojų sumažėjimu. Šių faktinių aplinkybių pakanka nustatyti (LCL) atsakomybę“.

170 Taigi, priešingai nei tvirtina ieškovė, sprendimo 232 konstatuojamojoje dalyje nėra pripažįstamas ieškovės pasyvus vaidmuo, t. y. jos aktyvaus dalyvavimo parengiant antikonkurencinį susitarimą dėl pjaustytojų pašalinimo nebuvimas, tačiau parodoma aiški jos poziciją dėl blokų tiekimo pjaustytojams nutraukimo ir net tokio sprendimo siūlymas kartelio nariams.

171 Antra, ieškovė nurodo, kad Komisija pati pripažįsta, jog ji tik nežymiai dalyvavo neteisėtoje veikloje, susijusioje su anglies ir grafito produktų, skirtų naudoti mechaniniuose prietaisuose, sektoriumi. Be to, remiantis pačios Komisijos tvirtinimu,

ieškovė nebedalyvavo techninio komiteto susitikimuose nuo 1999 m. balandžio mėn., t. y. aštuonis mėnesius iki kartelio išsiskirstymo, o tai turėjo būti laikoma labai didele problema bent jau *Schunk*.

172 Iš esmės ji tvirtina, kad nedalyvavo daugelyje susitikimų tarp *Morgan*, *Schunk* ir SGL, organizuotų techninio komiteto lygiu, per kuriuos buvo priimti daugelis svarbių sprendimų (būtent kainų nustatymas ir pasidalijimas klientais), ir remiasi vieno savo darbuotojų (produktų, skirtų naudoti mechaniniuose prietaisuose, tarptautinės gamybos vadovas) liudijimu, kuriame pabrėžiama, kad be trijų *European Carbon and Graphite Association* (ECGA, Europos anglies ir grafito asociacija) organizuotų susirinkimų, vykusių (1998 m. balandžio 2 d. Bandolyje (Prancūzija), 1988 m. spalio 12 d. Berlyne (Vokietija) ir 1999 m. balandžio 8 d. Stratforde prie Eivono (Jungtinė Karalystė), (LCL) nedalyvavo jokiame kitame dvišaliame ar daugiašaliame susitikime, susijusiame su mechaniniais produktais.

173 Per posėdį Pirmosios instancijos teismo paklausta apie šių argumentų tikslią apimtį ieškovė pažymėjo, kad jos darbuotojo liudijimas yra susijęs tik su vienu dalyvavimu susitikime ir kad ji neginčija savo dalyvavimo techninio komiteto susirinkimuose, susijusiuose su anglies ir grafito produktais, skirtais naudoti mechaniniuose prietaisuose.

174 Iš sprendimo matyti, kad kartelio veikimas buvo pagrįstas trimis susitikimų tipais, t. y. vadovų susitikimai, techninio komiteto susitikimai ir vietiniai susitikimai, kurių du pirmieji vykdavo du kartus per metus. Kartelio susitikimai Europos lygiu dažnai vykdavo per Europos sektoriaus profesinės asociacijos susirinkimus, t. y. pirmiausia per *Association of European Graphite Electrode Producers* (AEGEP, Europos grafito elektrodų gamintojų asociacija) susirinkimus, vėliau per ECGA susirinkimus.

175 Sprendimai dėl kainų lygio ir jo padidinimo buvo priimami iš esmės vieną kartą per metus, techninio komiteto rudeniniame susitikime. Po diskusijų techninis komitetas padidindavo kainas ateinantiems metams. Kai kartelio nariams nepavykdavo susitarti dėl kainų padidinimo tam tikroje valstybėje, sprendimas paprastai buvo siunčiamas kartelio vietos susitikimui, susijusiam su nagrinėjama valstybe. Per techninio komiteto ar vietinius susitikimus sutarti kainų padidinimai buvo vėliau patvirtinami vadovų susitikime (sprendimo 98 ir 99 konstatuojamosios dalys).

176 Komisija nurodo, kad ir vadovų susitikimai, ir techninio komiteto susitikimai buvo susiję su anglies ir grafito produktais, skirtais naudoti elektriniuose ir mechaniniuose prietaisuose; šis terminas sprendime (4 konstatuojamoji dalis) apėmė galutinius produktus ir pusfabrikačius, patikslinant, kad produktų skaičius ir susitarimų sudėtingumas vis didėjo, o techninio komiteto susitikimai dažnai buvo dalijami į dvi dalis; vieną skirtą produktams, naudojamiems elektriniuose prietaisuose, kitą – produktams, naudojamiems mechaniniuose prietaisuose (sprendimo 75 ir 76 konstatuojamosios dalys).

177 Ieškovė neginčija Komisijos teiginių, susijusių su kartelio veikimo būdu. Atsižvelgiant į aprašytą kartelio veikimą, į neginčijamą ieškovės dalyvavimą vadovų ir techninio komiteto susitikimuose, pripažintą atsakyme į pranešimą apie kaltinimus, į tai, kad ieškovės atstovas buvo oficialus pranešėjas vadovų susitikimuose, susijusiuose su mechaniniais produktais, ieškovė negali pagrįstai reikalauti taikyti jai lengvinančią aplinkybę dėl visiškai pasyvaus jos dalyvavimo.

178 Be to, reikia pažymėti, jog ieškovė siekia, kad jos atžvilgiu būtų pripažinta minėta aplinkybė, pabrėždama savo elgesį tam tikrų slaptų susitarimų ar neteisėtų veiksmų, kuriuos apima pažeidimas, Komisijos teisingai pripažintas sudėtiniu ir nedalomu, atžvilgiu.

179 Reikia konstatuoti, kad net gairių 3 punkto pirma įtrauka, skirta nagrinėjamai lengvinančiai aplinkybei, paneigia ieškovės pretenzijas. Paprastas pažodinis gairių 3 punkto pirmos įtraukos, kurioje yra žodis „išimtinai“ ir žodžių junginys „darant pažeidimą“ vienaskaita, aiškinimas leidžia daryti išvadą, jog nepakanka, kad tam tikru kartelio veikimo laikotarpiu ar tam tikrų kartelio susitarimų atžvilgiu atitinkamos įmonės veiksmai būtų „ne itin reikšmingi“ (šiuo klausimu žr. 2006 m. rugsėjo 27 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Jungbunzlauer prieš Komisiją*, T-43/02, Rink. p. II-3435, 254 punktą).

180 Be to, požiūris, pagal kurį įmonės elgesį reikia išskirti atsižvelgiant į nagrinėjamų susitarimų ar suderintų veiksmų dalyką, yra tik teorinis tuo atveju kai šie susitarimai ir suderinti veiksmai priklauso bendrai strategijai, kuria nustatomas kartelio narių veikimo gairės rinkoje ir riboja jų komercinę laisvę, siekiant vieno antikonkurencinio tikslo ir vieno ekonominio tikslo, t. y. iškreipti įprastą kainų kaitą ir apriboti konkurenciją nagrinėjamoje rinkoje.

181 Šiuo klausimu reikia pabrėžti, kad būtent vieno ir to paties bendro atitinkamų įmonių antikonkurencinio tikslo egzistavimo konstatavimas pateisino tai, kad Komisija sprendime pažeidimą kvalifikavo kaip vieną ir tęstinį. Komisija taip pat atsižvelgė į konkretų veiksnį, t. y. paties kartelio veikimą. Sprendimo 230 konstatuojamojoje dalyje ji nurodė, kad „šioje procedūroje tie patys kartelio nariai koordinavo savo komercinius veiksmus per tuos pačius susitikimus visai susijusių (tačiau vienas kito nepakeičiančių) produktų, kuriuos visi arba beveik visi gamino ar pardavinėjo, grupei“.

182 Reikia pažymėti, kad iš ieškovės grindžiant savo pretenzijas nurodyto minėto sprendimo *Cheil Jedang prieš Komisiją* matyti, kad kartelio dėl lizino veikimo būdas skyrėsi nuo kartelio, dėl kurio buvo priimtas sprendimas, veikimo būdo. Minėto sprendimo motyvai aiškiai rodo specialių slaptų susitikimų dėl pardavimo apimčių egzistavimą, ir šie susitikimai vyko atskirai nuo susitikimų dėl kainų nustatymo. Be to,

Pirmosios instancijos teismas savo tyrime, po kurio pripažino pasyvų bendrovės *Cheil Jedang* vaidmenį kartelyje dėl pardavimo apimties, aiškiai atsižvelgė į tai, kad minėta bendrovė buvo maža. Todėl, atsižvelgiant į nagrinėjamo ginčo aplinkybes, nuoroda į minėtą sprendimą yra visiškai netinkama.

183 Tokiomis aplinkybėmis, nors Komisija akivaizdžiai pripažįsta, kad ieškovė dėl jos sąlyginai nedidelės su mechaniniais produktais susijusios apyvartos vaidino ne tokį svarbų vaidmenį kartelio veikloje, susijusioje su šias produktais kaip, *Morgan*, *Schunk* ir SGL (Sprendimo 192 konstatuojamoji dalis), vis dėlto įmonės, kuri, kaip ir ieškovė, neginčija dalyvavusi viename pažeidime, trukusiame daugiau nei 10 metų, turinčios didžiausią rinkos dalį ir grindžiančios savo reikalavimą atsižvelgimu į sąlyginai antraeilius minėto pažeidimo veiksnius, atžvilgiu negali būti pripažintas „išimtinai pasyvus arba „prisitaikėliškas prie lyderio“ elgesys darant pažeidimą“. Komisija teisingai pažymėjo, kad:

— produktų, skirtų naudoti mechaniniuose prietaisuose, rinkos vertė (ieškovės nurodytais duomenimis, tik 70 mln. EUR 1998 m.) yra nedidelė, palyginti su visos nagrinėjamos rinkos verte (kuri tais pačiais metais buvo 291 mln. EUR), ir aiškiai mažesnė už produktų, skirtų naudoti elektros prietaisuose, rinkos vertę, todėl

— susitarimo neparduoti blokų pjaustytojams ar jiems parduoti už labai didelę kainą tikslas buvo sustiprinti pagrindinį kartelio susitarimą dėl produktų, gaminamų iš šių blokų, ir apsaugoti jį nuo galimos konkurencijos; taigi susitarimas dėl blokų tik papildė pagrindinį susitarimą dėl galutinių produktų (sprendimo 230 konstatuojamoji dalis).

184 Galiausiai, nors tai, kad ieškovė pasitraukė iš kartelio keliais mėnesiais anksčiau nei kiti kartelio nariai, nepateisina baudos dydžio sumažinimo dėl lengvinančios aplinkybės,

susijusios su „išimtinai pasyviu arba „prisitaikėlišku prie lyderio“ elgesiu darant pažeidimą“, reikia pažymėti, kad į minėtą aplinkybę Komisija atsižvelgė pritaikydama 5 % mažesnį padidinimą už pažeidimo trukmę nei kitiems nagrinėjamo kartelio nariams.

185 Iš to, kas išdėstyta, reikia daryti išvadą, kad kaltinimas dėl Komisijos neatsižvelgimo į tariamai pasyvų ieškovės elgesį yra nepagrįstas ir turi būti atmestas.

Dėl neatsižvelgimo į tam tikrų neteisėtų susitarimų ir (arba) veiksmų neįgyvendinimą praktikoje

186 Pirmiausia reikia pažymėti, jog Komisija pabrėžia tai, kad ieškovė savo atsiliepime į pranešimą apie kaltinimus tarp lengvinančių aplinkybių nenurodė, kad netaikė nagrinėjamų susitarimų. Komisija mano, kad lengvinančios aplinkybės, kurios ieškovė nebuvo nurodžiusi, nepripažinimas jokiu būdu negali būti sprendimo panaikinimo priežastis.

187 Tokiai Komisijos pozicijai negalima pritarti.

188 1998 m. gruodžio 22 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 2842/98 dėl šalių išklausymo nagrinėjant tam tikras bylas pagal (EB 81) ir (EB 82) straipsnius (OL L 354 p. 18) 4 straipsnyje, taikytiname faktinėms aplinkybėms jų atsiradimo momentu, tik numatyta, kad šalys, pageidaujančios pareikšti savo nuomonę dėl prieštaravimų, tai padaro raštu, o savo rašytinėse pastabose jos gali išdėstyti visus pagrindus ir faktines aplinkybes, kurie būtų naudingi jų gynybai. Jos gali pridėti reikiamus dokumentus

išdėstytiems faktams patvirtinti ir siūlyti Komisijai išklausyti asmenis, galinčius tuos faktus patvirtinti. Taigi nėra reikalavimo įmonėms, kurioms skiriamas pranešimas apie kaltinimus, konkrečiai išdėstyti reikalavimus dėl lengvinančių aplinkybių pripažinimo.

189 Be to, reikia priminti, kad pranešimas apie kaltinimus yra parengiamasis aktas sprendimo atžvilgiu, kuriuo užbaigiama procedūra ir kuriame Komisija nusprendžia dėl įmonių atsakomybės, o prireikus ir dėl joms skirtinų baudų.

190 Norėdama nustatyti baudos dydį Komisija turi atsižvelgti į visas bylos aplinkybes, ypač į pažeidimo sunkumą ir trukmę, kurie yra Reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalyje aiškiai nurodyti du kriterijai. Kaip jau buvo pažymėta, kai pažeidimą padaro kelios įmonės, Komisija privalo išnagrinėti kiekvienos jų dalyvavimo darant pažeidimą sunkumą (minėto sprendimo *Suiker Unie ir kt. prieš Komisiją* 623 punktas ir minėto sprendimo *Komisija prieš Anic Partecipazioni* 150 punktas), kad būtų nustatyta, ar egzistuota jų atžvilgiu sunkinančios, ar lengvinančios aplinkybės.

191 Gairių 2 ir 3 punktuose numatytas pagrindinės baudos pakeitimas atsižvelgiant į tam tikras sunkinančias ir lengvinančias aplinkybes. Gairių 3 punkte yra nustatytas negalutinis lengvinančiomis pavadintų aplinkybių, dėl kurių gali būti sumažintas pagrindinis baudos dydis, sąrašas. Jame nurodytas pasyvus įmonės elgesys darant pažeidimą, susitarimų neįgyvendinimas praktikoje, pažeidimo nutraukimas Komisijai įsikišus, pagrįstos pažeidėjo abejonės dėl savo neteisėto antikonkurencinio elgesio, pažeidimai, padaryti dėl aplaidumo arba neatsargumo, ir aktyvus įmonės bendradarbiavimas tyrimo metu, nepatenkantis į pranešimo dėl bendradarbiavimo taikymo sritį.

192 Iš teismų praktikos matyti, kad Komisija negali nukrypti nuo taisyklių, kurias pati sau nustatė (žr. minėto sprendimo *Hercules Chemicals prieš Komisiją* 53 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką). Kai Komisija priima gaires, skirtas tam, kad laikantis Sutarties būtų patikslinti kriterijai, kuriuos ji numato taikyti įgyvendindama savo diskreciją, ji pati apriboja savo diskreciją, nes turi laikytis savo pačios nustatytų pavyzdinių taisyklių (1996 m. gruodžio 12 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *AIUFFASS ir AKT prieš Komisiją*, T-380/94, Rink. p. II-2169, 57 punktas; 2003 m. liepos 9 d. Sprendimo *Vlaams Gewest prieš Komisiją*, T-214/95, Rink. p. II-717, 89 punktas ir minėto sprendimo *ADM I* 267 punktas).

193 Apskaičiuodama baudų dydžius Komisija sprendime taikė gairėse įtvirtintą metodą ir nagrinėjo kiekvienos atitinkamos įmonės dalyvavimo pažeidime sunkumą. Sprendimo 272 konstatuojamoji dalis šiuo klausimu yra labai aiški, nes joje nurodoma, kad „Komisija nustatys <…> kiekvienos įmonės atžvilgiu, ar egzistuoja sunkinančių ir (arba) lengvinančių aplinkybių“, ir kad „atsižvelgiant į tai pagrindinė bauda bus padidinta arba sumažinta“. Sprendimo 316 konstatuojamojoje dalyje Komisija nurodo, kad „šioje byloje nebuvo nustatyta nei sunkinančių, nei lengvinančių aplinkybių“, o tai reiškia, kad remdamasi savo tyrimo rezultatais ir ieškovės atsakymu į pranešimą apie kaltinimus ji mano, kad ieškovei negali būti pritaikyta jokia lengvinanti aplinkybė, pavyzdžiui, gairių, kurių pagrindu ji apskaičiavo baudos dydį, 3 punkto antroje įtraukoje nurodytas neteisėtų susitarimų arba veiksmų neįgyvendinimas praktikoje.

194 Todėl ieškovė Pirmosios instancijos teisme gali ginčyti Komisijos išvadą, išdėstytą sprendimo 316 konstatuojamojoje dalyje, ir reikalauti, kad jos atžvilgiu būtų pripažinta lengvinanti aplinkybė bei sumažintas baudos dydis, nes Pirmosios instancijos teismui pagal Reglamento Nr. 17 17 straipsnį yra suteikiama visiška jurisdikcija EB 229 straipsnio prasme peržiūrėti sprendimus, kuriais Komisija yra nustačiusi baudą, ir jis gali panaikinti, sumažinti arba padidinti skirtą baudą.

195 Reikia taip pat pastebėti, kad atsakydama į pranešimą apie kaltinimus ieškovė aiškiai nurodė, kad ji nepardavinėjo tretiesiems asmenims grafito blokų ir plokščių ir kad tik nežymiai dalyvavo kartelyje, susijusiame su anglies ir grafito produktais, skirtais naudoti mechaniniuose prietaisuose. Šio atsakymo 78 punkte ieškovė net patikslina, kad ji pateikė vieno savo atstovų pareiškimą (dar kartą nurodytą dublike), iš kurio matyti, kad netaikė techninio komiteto kiekvienais metais nustatomų tarifų produktams, skirtiems naudoti mechaniniuose prietaisuose, ir kad jai nuolat priekaištavo kiti operatoriai dėl susitarimų nesilaikymo. Nors savo atsakymo 78 punkte ieškovė aiškiai nereikalavo, kad jos atžvilgiu būtų pripažinta lengvinanti aplinkybė, reikia konstatuoti, kad nagrinėjamų susitarimų netaikymo praktikoje 3 punkto antros įtraukos prasme ieškovės klausimas buvo aiškiai iškeltas.

196 Todėl reikia patikrinti, ar Komisija pagrįstai galėjo nuspręsti, kad ieškovės atžvilgiu negali būti pripažinta lengvinanti aplinkybė dėl gairių 3 punkto antroje įtraukoje nurodyto susitarimų netaikymo praktikoje. Šiuo tikslu reikia patikrinti tai, ar ieškovės nurodytos aplinkybės patvirtina, jog neteisėtų susitarimų galiojimo laikotarpiu ieškovė iš tikrųjų jų netaikė konkuruodama rinkoje, arba bent tai, ar ji taip aiškiai ir reikšmingai pažeidė šį kartelinį susitarimą įgyvendinančius įsipareigojimus, kad sutrukdė paties kartelio veikimui (2006 m. kovo 15 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Daiichi Pharmaceutical prieš Komisiją*, T-26/02, Rink. p. II-713, 113 punktas).

197 Ieškovė savo pretenzijas grindžia keturiomis konkrečiomis aplinkybėmis, kurios rodo, kad ji neteigia vengusi bet kokio neteisėtų susitarimų įgyvendinimo praktikoje, tačiau nurodo tik iš dalies juos taikiusi.

198 Pirmiausia ieškovė teigia, kad nesilaikė produktų, skirtų naudoti mechaniniuose prietaisuose, nustatytų kainų, ir šiuo klausimu nurodo konkurentų skundus. Ji daro

nuorodą į 1989 m. rugsėjo 18 d. *Schunk* pranešimą jai ir į 2002 m. rugsėjo 18 d. vieno iš atstovų (G.) pareiškimą.

199 Sprendime (307 ir 308 konstatuojamosios dalys) Komisija nurodo, kad panašu, jog dėl ieškovės iš kitų kartelio dalyvių nebuvo jokio rimto skundo, priekaištaujant jai dėl per mažų kainų taikymo iki 1999 m. pirmojo pusmečio, t. y. iki tada, kuomet, ieškovės teigimu, ji pasitraukė iš kartelio. Ji priduria, kad kartais pasitaikantys dalyvių vienas kito apgaudinėjimai yra įprasta kartelių praktika tada, kai įmonės mano galinčios tai daryti ir nebūti nubaustos, todėl tokių apgaudinėjimų negalima vertinti kaip kartelio sudarytų susitarimų nesilaikymo įrodymo.

200 Sprendimo 106 konstatuojamojoje dalyje daroma nuoroda į minėtą pranešimą, kuriame *Schunk* skundėsi, kad ieškovė pardavinėja anglies žiedus nuo 15 iki 20 % mažesnėmis kainomis nei įprastas Prancūzijos kainų lygis, ir pakvietė ieškovę į susitikimą, kad aptartų šį klausimą ir kad ši paaiškintų kokiu metodu remdamasi ji nustatė savo kainas.

201 Reikia pastebėti, kad šis dokumentas įrodo vienintelį vieno kartelio nario skundą, susijusį tik su produktų, skirtų naudoti mechaniniuose prietaisuose, prekyba, būtent susijusį su vienu konkrečiu produktu, nors jų egzistuoja labai įvairių (sprendimo 9 konstatuojamoji dalis), skirtu „konkrečiam Prancūzijos klientui“.

202 Savo 2002 m. rugsėjo 18 d. pareiškime G. nurodo dalyvavęs trijuose 1998 m. balandžio 2 d. Bandolyje, 1988 m. spalio 12 d. Berlyne ir 1999 m. balandžio 8 d. Stratforde prie Eivono vykusiuose susitikimuose. Jis teigia:

„Per tris susitikimus, (kuriuose) dalyvavau, (LCL) priekaištavo kiti konkurentai dėl susitarimų nesilaikymo. Mes atsakėme, kad esame labai maži Europos rinkoje.“

203 Ieškovė tvirtina, kad šiame pareiškime G. taip pat pateikė T. (*Morganite Industries Inc.*, *Morgan* dukterinė bendrovė JAV) skundo pavyzdį, kuriame „priekaištaujama (LCL) taikius per žemas kainas (žemesnes nei nustatyta)“. Šios informacijos nėra G. pranešime, kuris buvo pridėtas prie ieškinio.

204 Taigi nagrinėjamas liudijimas yra susijęs tik su trimis slaptais susitikimais, įvykusiais nuo 1998 m. balandžio 2 d. iki 1999 m. balandžio 8 d., t. y. tik vienų metų laikotarpis, nors visas pažeidimas truko 10 metų ir aštuonis mėnesius, o vadovų ir techninio komiteto susitikimai vyko du kartus per metus, neskaitant vietos susitikimų.

205 Be to, atsižvelgiant į po Komisijos pagal Reglamento Nr. 17 11 straipsnį išsiųsto prašymo pateikti informaciją nustatytus subordinacinius santykius tarp nagrinėjamo pranešimo autoriaus ir ieškovės, kuri pridėjo liudijimą prie savo ieškinio, pažymėtina, kad šis dokumentas gali būti priimtas, tik jeigu jį patvirtina kiti byloje esantys objektyvūs įrodymai.

206 Ieškovė tvirtina, kad G. pareiškimą patvirtina 1989 m. rugsėjo 18 d. *Schunk* pranešimas ieškovei. Tačiau, kaip teisingai nurodo Komisija, šis pareiškimas, susijęs su susitikimais, vykusiais nuo 1998 m. balandžio 2 d. iki 1999 m. balandžio 8 d., negali būti patvirtintas skundu, susijusiu su 1989 m. įvykiais, t. y. įvykiais, buvusiais prieš 10 metų.

207 Ieškovė taip pat daro nuorodą į kitų kartelio narių pareiškimus, įtvirtintus 1996 m. balandžio 19 d. ECGA susirinkimo protokole:

„*Deutsche Carbone* (LCL dukterinė bendrovė Vokietijoje) pradėjo savo veiklą mechaninių produktų sektoriuje, visiškai neatsižvelgdama į egzistuojantį kainų lygį. P. (LCL) buvo paprašyta prižiūrėti jos veiklą ir užtikrinti, kad būtų laikomasi nustatyto kainų lygio."

208 Šis dokumentas yra susijęs su debatais dėl ieškovės dukterinės bendrovės veiklos ir neturi jokios įtakos pozicijai, kurios ieškovė realiai galėjo laikytis po šio susitikimo. Be to, ieškovė nepateikia jokio dokumento, rodančio iš tikrųjų nepriklausomą ir konkurencingą jos Vokietijos dukterinės bendrovės elgesį po nagrinėjamo protokolo ir tebesitęsiantį kitų kartelio narių nepasitenkinimą šiuo klausimu.

209 Galiausiai G. pareiškimas nėra pagrįstas kito ieškovės atstovo, būtent N., pareiškimu. Šis nurodo, kad jis dalyvavo techninio komiteto susitikimuose, susijusiuose su produktais, skirtais naudoti elektriniuose ir mechaniniuose prietaisuose, organizuotuose per ECGA susirinkimus, nuo 1997 m. iki 1999 m. balandžio. Tačiau N. nenurodo jokio kartelio nario skundo dėl ieškovės elgesio, nors jo pareiškimas apima taip pat laikotarpį nuo 1998 m. balandžio 2 d. iki 1999 m. balandžio 8 d., nurodytą G. pareiškime.

210 Antra, ieškovė tvirtina, kad ji nevisiškai įgyvendino bendrą kartelio politiką Prancūzijos teritorijoje, kuri jai iš esmės buvo priskirta produktų, skirtų naudoti elektros prietaisuose, srityje. Ieškovė remiasi sprendimo 127 konstatuojamąja dalimi, pagal kurią, „nors OEM tarifai, galioję Nyderlanduose, sudarė 100 vienetų, tarifai

Prancūzijoje, kur kainų lygis buvo mažiau patrauklus karteliui, sudarė tik 61 vienetą, o realiai mokamos kainos – 40 vienetų“.

211 Vis dėlto reikia konstatuoti, kad šis ieškovės tvirtinimas yra pagrįstas sprendimo daliniu skaitymu, iškraipant tekstą.

212 Reikia pabrėžti, kad anglies ir grafito produktų, skirtų naudoti elektriniuose ir mechaniniuose prietaisuose, paklausa buvo padalyta tarp didelių sąlyginai mažo skaičiaus klientų ir mažų klientų, kurių skaičius buvo kur kas didesnis. Produktų, skirtų naudoti elektros prietaisuose, didžiausi klientai yra automobilių įrangos ir plataus vartojimo prekių gamintojai, kurie sudaro OEM sektorių. Šie klientai, kurių labai nedaug ir kurie yra labai didelės įmonės, perka labai didelius kiekius keletą anglies ir grafito produktų rūšių ir turi labai didelę derėjimosi galią (sprendimo 39, 40 ir 124 konstatuojamosios dalys).

213 Kartelis siekė apriboti riziką, kuri galėjo atsirasti dėl šių didžiųjų klientų naudojimosi kainų skirtumais skirtingose valstybėse. Pirmoji strategija buvo bandymas suvienodinti kainas Europoje ir ji buvo grindžiama ieškovės pasiūlymu „Europos vienodo tarifo už šepetėlius taikymo pramoninių elektros mašinų gamintojams projektas“. Ši kainų Europoje suvienodinimo OEM sektoriaus klientams strategija buvo sunkiai įgyvendinama praktikoje, kaip tai matyti iš specialaus techninio komiteto susitikimo dėl OEM kainų, vykusio 1994 m. vasario 22 d. (sprendimo 126 ir 127 konstatuojamoji dalis).

214 Būtent šis susitikimas pateikia informacijos apie tebeegzistuojančius didelius kainų skirtumus tarifų lentelėje ir skirtumus tarp realiai OEM sektoriuje taikomų kainų

skirtingose valstybėse, pateikiant Prancūzijos pavyzdį, kuris nurodytas sprendimo 127 konstatuojamojoje dalyje. Tai susiję su pakankamai bendru skirtumu, pastebimu ir kitose valstybės, ne tik Prancūzijoje, ir kuris nebuvo nulemtas ieškovės noro atsisakyti praktikoje taikyti slaptus susitarimus. Atvirkščiai, ieškovė pati pasiūlė antikonkurencinę Europos suderintų kainų OEM sektoriaus klientams strategiją. Komisija pažymi, kad per 1994 m. vasario 22 d. susitikimą kartelio nariai susitarė „sumažinti skirtumus".

215 Reikia pabrėžti, kad ieškovė visiškai neginčija Komisijos tvirtinimo, esančio sprendimo 127 konstatuojamojoje dalyje, tačiau tik pateikia Pirmosios instancijos teismui jį palaikantį išaiškinimą.

216 Trečia, ieškovė tvirtina, kad Komisija sprendimo 232 konstatuojamojoje dalyje pripažino, jog ieškovė „pati nedalyvavo realiame „pjaustytojų" boikote".

217 Atitinkamos konstatuojamosios dalies visas tekstas rodo, kad ieškovės tvirtinimas dar kartą yra pagrįstas iškraipytu sprendimo tekstu.

218 Sprendimo 232 konstatuojamosios dalies tekstas yra:

„Bet kuriuo atveju Komisija nepripažįsta (LCL) tvirtinimo, kad (ji) nedalyvavo kartelio veikloje, susijusioje su „pjaustytojų" pašalinimu, nes (ji) naudojo visus savo viduje pagamintus blokus. Kaip nurodyta 7.8 (punkte), (LCL) iš tikrųjų dalyvavo kartelio veikloje dėl blokų nepardavimo „pjaustytojams" arba pardavimo jiems labai didelėmis kainomis. Konkrečiai per 1993 m. spalio 14 d. kartelio susitikimą į klausimą „Ar mes

turime pardavinėti blokus ir atsisakyti savo pelno maržos?“ (LCL) pareiškė, kad (ji) „stengiasi parduoti kuo mažiau blokų, ir mano, kad geriausia būtų juos pardavinėti tik savo bendrovėms“. Net jei (LCL) pati nedalyvavo realiame „pjaustytojų“ boikote, (ji) akivaizdžiai dalyvavo bendroje kartelio politikoje dėl tiekimo „pjaustytojams“ nutraukimo arba tiekimo labai didelėmis kainomis ir, kaip kiti kartelio nariai, (ji) pasinaudojo konkurencijos iš pjaustytojų sumažėjimu. Šių faktinių aplinkybių pakanka nustatyti (LCL) atsakomybę.“

219 Taigi ieškovė praleido du pirmus jos cituojamo sakinio, kuris rodo, kad vėlesnis Komisijos tyrimas yra grindžiamas prielaida, žodžius. Kadangi ieškovės argumentai yra pagrįsti tik klaidingu sprendimo 232 konstatuojamosios dalies aiškinimu, jie turi būti atmesti.

220 Ketvirta, ieškovė tvirtina, kad *Morgan* užrašai, padaryti per 1999 m. spalio 4 d. techninio komiteto susitikimą, įrodo, kad ji buvo visiškai nesolidari su kartelio nariais, bent jau per paskutinius kartelio metus.

221 Šių užrašų turinys yra pateiktas sprendimo 186 konstatuojamojoje dalyje, pastebint, kad apie ieškovę juose pateikiama tokia neaiški pastaba:

„G. (*Schunk*) pasiūlė pašalinti P. (ieškovę), nes neįmanoma bendradarbiauti. Trijų kitų šalių pakanka kontroliuoti konkurencijai. Be to, G. patvirtino, kad P. taikė konkurenciją

skatinančias kainas. S. (*Morgan*), B. (SGL) ir H. (*Morgan* nacionalinė dukterinė bendrovė) dar nepastebėjo, kad P. iš tikrųjų taikė skirtingas kainas. G. nusiteikęs atakuoti imdamasis aiškių veiksmų.“

222 Reikia konstatuoti, kad šis dokumentas neturi jokios įrodomosios galios. *Schunk* tvirtinimas, kad ieškovė nebesilaiko susitarimų dėl kainų, nebuvo patvirtintas kitų susitikime dalyvavusių kartelio narių. Be to, nagrinėjamame dokumente nepateikiama jokio paaiškinimo dėl laiko, išskyrus paties susitikimo datą, t. y. 1999 m. spalio 4 d., kuri yra vėlesnė nei data, kurią Komisija nustatė kaip ieškovės pasitraukimo iš kartelio datą, t. y. 1999 m. birželis.

223 Grindžiant šį kaltinimą ieškovės nurodytos aplinkybės, net vertinamos kartu, neleidžia nuspręsti, kad dalyvavimo kartelyje laikotarpiu ji iš tikrųjų atsisakė taikyti neteisėtus susitarimus konkuruodama rinkoje arba bent jau kad aiškiai ir iš esmės nesilaikė įsipareigojimų, susijusių su šio kartelio veikimu ir taip apsunkino jo veikimą.

224 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad kaltinimas, pagrįstas Komisijos neatsižvelgimu į lengvinančią aplinkybę dėl neteisėtų susitarimų netaikymo praktikoje, yra nepagrįstas ir turi būti atmestas.

Dėl neatsižvelgimo į pažeidimo nutraukimą prieš pradedant tyrimą

225 Ieškovė tvirtina, kad ji nutraukė neteisėtus veiksmus vėliausiai 1999 m. birželio mėn., t. y. daugiau nei prieš tris mėnesius iki pirmojo Komisijos įsikišimo, ir kad nuo to laiko vykdė konkurencijos normų laikymosi programą, nuolat taikomą grupės viduje jau ketverius metus.

226 Pirmiausia reikia priminti, kad gairių 3 punkte numatytas pagrindinės baudos sumažinimas dėl konkrečių lengvinančių aplinkybių, pavyzdžiui, pažeidimo nutraukimas Komisijai įsikišus. Ši lengvinanti aplinkybė, ieškovės nuomone, *a fortiori* turėtų būti pripažįstama tuo atveju, kai neteisėti veiksmai nutraukiami iki minėto įsikišimo, kaip tai buvo nagrinėjamu atveju.

227 Pirmosios instancijos teismas negali pripažinti šio tvirtinimo. Iš tikrųjų logiškai gali kilti klausimas dėl lengvinančios aplinkybės šio teksto prasme, tik jei atitinkamos įmonės nagrinėjamo įsikišimo buvo paskatintos nutraukti savo antikonkurencinę veiklą. Šios nuostatos tikslas yra skatinti įmones nedelsiant nutraukti antikonkurencinę veiklą, kai Komisija pradeda tyrimą šiuo klausimu, o baudos sumažinimas pagal šią nuostatą negali būti taikomas tuo atveju, kai pažeidimas baigėsi prieš Komisijai įsikišant. Iš tikrųjų baudos sumažinimas tokiomis aplinkybėmis kartu su atsižvelgimu į pažeidimų trukmę reikštų dvigubą jo panaudojimą apskaičiuojant baudų dydžius (2005 m. birželio 15 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Tokai Carbon ir kt. prieš Komisiją*, T-71/03, T-74/03, T-87/03 ir T-91/03, nepaskelbta Rinkinyje, toliau – sprendimas *Tokai II,* 291 punktas; šiuo klausimu taip pat žr. minėto Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Tokai I* 341 punktą).

228 Be to, reikia priminti, kad bauda negali būti automatiškai sumažinama dėl pažeidimo nutraukimo Komisijai įsikišus, o priklauso nuo konkretaus atvejo aplinkybių vertinimo, kurį Komisija atlieka naudodamasi savo diskrecija. Šiuo požiūriu šią gairių nuostatą ypač rekomenduojama taikyti įmonei tada, kai nagrinėjamo pažeidimo antikonkurencinis pobūdis nėra akivaizdus. Ir, atvirkščiai, iš esmės jos nereikėtų taikyti, jei nagrinėjamas elgesys, jeigu įrodytas, yra aiškiai antikonkurencinis (2004 m. liepos 8 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Mannesmannröhren-Werke prieš Komisiją*, T-44/00, Rink. p. II-2223, 281 punktas, patvirtintas 2007 m. sausio 25 d. Teisingumo Teismo sprendimu *Salzgitter Mannesmann prieš Komisiją*, C-411/04 P, Rink. p. I-959, priimtu išnagrinėjus apeliacinį skundą, ir minėto sprendimo *Tokai II* 292 ir 294 punktai).

229 Šioje byloje negali būti manoma, kad ieškovė galėjo turėti pagrįstų abejonių dėl savo elgesio, susijusio su dalyvavimo horizontaliame kartelyje dėl kainų (akivaizdus EB 81 straipsnio pažeidimas), kurio nariai įvairiomis atsargumo priemonėmis siekė išsaugoti kartelį paslaptyje daugiau nei 10 metų, antikonkurencinio pobūdžio.

230 Galiausiai reikia pastebėti, kad šioje byloje, kaip ir byloje, kurioje priimtas minėtas sprendimas *Tokai I* (341 punktas), ieškovė nutraukė nagrinėjamus antikonkurencinius veiksmus po JAV valdžios institucijų, o ne Komisijos įsikišimo, o Komisija sprendimo 311 konstatuojamojoje dalyje pabrėžia, kad buvo įsikišta po pačios ieškovės pareiškimų. Taigi paprastas pažodinis gairių trečio punkto trečios įtraukos aiškinimas leidžia atmesti ieškovės tvirtinimą.

231 Antra, dėl konkurencijos normų laikymosi programos įgyvendinimo jau buvo nurodyta, jog nors labai svarbu, kad įmonė imtųsi priemonių, siekdama užkirsti kelią naujiems savo darbuotojų Bendrijos konkurencijos teisės pažeidimams, tačiau tai nekeičia konstatuoto pažeidimo fakto. Todėl Komisija neprivalo tokių veiksmų vertinti kaip lengvinančios aplinkybės, ypač kai nagrinėjamas pažeidimas, kaip šioje byloje, yra akivaizdus EB 81 straipsnio pažeidimas (minėto sprendimo *Dansk Rørindustri ir kt. prieš Komisiją* 373 punktas). Ieškovės nurodyta aplinkybė, kad ši programa buvo

įgyvendinama prieš įsikišant Komisijai, yra nereikšminga, vis dėlto primenant, kad nagrinėjamų priemonių buvo imtasi įsikišus JAV konkurenciją prižiūrinčioms institucijoms.

232 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad kaltinimas, pagrįstas Komisijos neatsižvelgimu į lengvinančią aplinkybę dėl pažeidimo nutraukimo prieš pradedant tyrimą ir konkurencijos normų laikymosi programos įgyvendinimu, yra nepagrįstas ir turi būti atmestas.

Dėl neatsižvelgimo į ieškovės aktyvų ir į pranešimo dėl bendradarbiavimo taikymo sritį nepatenkantį bendradarbiavimą vykstant tyrimui

233 Tarp gairių 3 punkte išvardytų lengvinančių aplinkybių šeštoje įtraukoje yra nurodytas „aktyvus įmonės bendradarbiavimas tyrimo metu, nepatenkantis į pranešimo dėl (bendradarbiavimo) taikymo sritį“.

234 Sprendime pažymima, kad ieškovė, grįsdama savo reikalavimą pripažinti lengvinančią aplinkybę jos atžvilgiu, nurodė tai, kad ji Komisijai pateikė tam tikros informacijos, susijusios su *Gerken* vaidmeniu ir kartelio veikla iki 1988 m. spalio mėn. (sprendimo 314 konstatuojamoji dalis).

235 Komisija atmetė ieškovės prašymą nurodydama, kad ji nepradėjo procedūros *Gerken* atžvilgiu, į šią procedūrą neįtraukė laikotarpio iki 1988 m. ir kad informacija, kuri nepadeda jai „nei nustatyti pažeidimo, nei apskaičiuoti įmonėms skirtinų baudų (jei į šį

pastarąjį bendradarbiavimo būdą būtų galima atsižvelgti), negali būti laikoma aktyviu bendradarbiavimu, nepatenkančiu į pranešimo dėl (bendradarbiavimo) taikymo sritį“ (sprendimo 315 konstatuojamoji dalis).

236 Savo rašytiniuose dokumentuose ieškovė tvirtina, kad jos per administracinę procedūrą pateikta informacija ne tik aiškiai palengvino Komisijos darbą, bet ir lėmė tai, kad ši institucija nesuteikė *Morgan* imuniteto baudai pagal pranešimą dėl bendradarbiavimo ir leido Komisijai nustatyti *Gerken* dalyvavimą kartelio veikloje, o tai, kad Komisija nepasinaudojo šia informacija, neturi reikšmės.

237 Nors vartojama formuluotė rodo, kad yra du atskiri pasiūlymai, ieškovės tvirtinimas, kad ji per administracinę procedūrą pateikė informacijos, kuri aiškiai palengvino Komisijos darbą, nėra paremtas jokiu pavyzdžiu, išskyrus informaciją, susijusią su *Morgan* ir *Gerken* elgesiu. Taigi reikalavimas pripažinti lengvinančią aplinkybę, susijusią su ieškovės aktyviu bendradarbiavimu, nepatenkančiu į pranešimo dėl bendradarbiavimo taikymo sritį, yra pagrįstas tik minėta informacija.

238 Čia reikia priminti, kad pagal nusistovėjusią teismų praktiką baudos sumažinimas, atsižvelgiant į bendradarbiavimą administracinėje procedūroje, pateisinamas tik tuo atveju, jei tam tikros įmonės elgesys leido Komisijai patiriant mažiau sunkumų nustatyti pažeidimą ir tam tikrais atvejais jį nutraukti (minėto 2000 m. lapkričio 16 d. Sprendimo *SCA Holding prieš Komisiją* 36 punktas; minėto sprendimo *BPB de Eendracht prieš Komisiją* 325 punktas ir jame nurodyta teismų praktiką).

239 Be to, aiškindamas minėtą teismų praktiką ir nenukrypdamas nuo jos esmės Pirmosios instancijos teismas mano, kad informacijos, kuri leido Komisijai per tyrimą tiksliau įvertinti karteliui priklausiusios įmonės bendradarbiavimą baudos dydžio nustatymo tikslais ir kuri palengvino Komisijos tyrimą, pateikimas yra „aktyvus įmonės bendradarbiavimas tyrimo metu, nepatenkantis į pranešimo dėl (bendradarbiavimo) taikymo sritį“ gairių 3 punkto trečios įtraukos prasme (minėto sprendimo *ADM I* 305 ir 306 punktai).

240 Šiuo atveju pakanka konstatuoti, kad, kaip aiškiai matyti iš sprendimo (sprendimo 265–266 ir 319–321 konstatuojamosios dalys ir 1 straipsnis), Komisija nepasinaudojo jokia ieškovės pateikta informacija, susijusia su *Gerken* ir *Morgan* elgesiu, nei kad konstatuotų ar sankcionuotų Bendrijos konkurencijos teisės pažeidimą, nei kad tiksliau įvertintų įmonės bendradarbiavimą baudos dydžio nustatymo tikslais. Taigi Komisija neprivalėjo atsilyginti sumažindama baudą už ieškovės šiuo atveju nurodomą bendradarbiavimą, nes jis visiškai nepalengvino užduoties nustatyti pažeidimą ir jį nutraukti ar nustatyti baudas (šiuo klausimu žr. minėto sprendimo *Tokai II* 368 punktą, patvirtintą minėto 2007 m. gegužės 10 d. Sprendimo *SGL Carbon prieš Komisiją*, priimto išnagrinėjus apeliacinį skundą, 87 punktu).

241 Minėtas sprendimas *ADM I*, į kurį ieškovė daro nuorodą norėdama pateisinti savo pretenziją, patvirtina Komisijos pozicijos pagrįstumą.

242 Minėtame sprendime Pirmosios instancijos teismas nusprendė ieškovei papildomai sumažinti baudą 10 % už aktyvų įmonės bendradarbiavimą per tyrimą, nepatenkantį į pranešimo dėl bendradarbiavimo taikymo sritį, nustatęs, kad ieškovė iš tikrųjų pranešė Komisijai apie kitos karteliui priklausiusios įmonės dokumentų sunaikinimą ir kad ši aplinkybė buvo konstatuota vienoje iš Komisijos sprendimo konstatuojamųjų dalių ir panaudota Komisijos nuspręsti, kad minėtos įmonės bendradarbiavimas nebuvo

besąlyginis pranešimo dėl bendradarbiavimo B punkto prasme ir nepateisino baudos sumažinimo pagal šį punktą (minėto sprendimo *ADM I* 304–312 punktai).

243 Tačiau Pirmosios instancijos teismas konstatavo, kad ieškovės minėtoje byloje pateikta informacija, susijusi su tariamu išankstiniu koncentracijos tarp lizino gamintojų egzistavimu aštuntajame ir devintajame dešimtmečiais, neleido Komisijai nustatyti jokio pažeidimo, „nes“ institucijos sprendimas buvo susijęs su karteliu tarp minėtų gamintojų, tik prasidėjusiu nuo 1990 m. liepos mėn. (minėto sprendimo *ADM I* 301 punktas).

244 Reikia konstatuoti, kad ieškovės pateikta informacija yra nereikšminga.

245 Dėl *Gerken* situacijos ieškovė tvirtina pateikusi informacijos, leidusios Komisijai nustatyti šios įmonės dalyvavimą nagrinėjamame kartelyje.

246 Sprendime Komisija atsakė į *Hoffmann* ir ieškovės prieštaravimus dėl pranešimo apie kaltinimus nesiuntimo *Gerken*. Sprendimo 266 konstatuojamojoje dalyje nustatyta:

„Komisija mano, kad *Gerken* vaidmuo labai skyrėsi nuo *Hoffmann* vaidmens *Hoffmann* inkriminuojamu laikotarpiu. Kiek Komisijai yra žinoma, *Gerken* niekada nedalyvavo kartelio susitikimuose Europos lygiu, nesvarbu ar tai būtų techninio komiteto, ar

vadovų susitikimai. Taigi negalima teigti, kad *Gerken* buvo kartelio narė kaip ir *Hoffmann*. Gali būti, kad *Gerken*, kaip ir kai kurios kitos sąlygiškai mažos įmonės, dalyvavo viename ar kitame kartelio organizuotame vietos susitikime. Vis dėlto Komisijos turimi įrodymai apie tokį dalyvavimą yra labai riboti ir nevientisi, palyginti su Komisijos turimais išsamiais įrodymais dėl *Hoffmann* tęstinio dalyvavimo jai inkriminuojamu laikotarpiu. Galiausiai reikia pažymėti, kad būdama „pjaustytoja“ *Gerken* buvo priklausoma nuo nuolatinio blokų tiekimo už protingą kainą. Vienintelis laikotarpis, kada *Gerken* labiausiai sekė kartelį klientams nustatomų kainų atžvilgiu, yra laikotarpis po to, kai SGL įsigijo su specialiais grafitais susijusią veiklą iš JAV įmonės, tiekusios blokus *Gerken*. Vis dėlto po kelerių metų *Gerken* liko viena iš nedaugelio kartelio konkurenčių EEE. Pagal *Morgan* užrašus, padarytus per 1997 m. gruodžio 11 d. techninio komiteto susitikimą, *Gerken* lankėsi pas visus didžiuosius galutinius vartotojus Nyderlanduose ir Belgijoje, siūlydama nuo 20 % iki 25 % mažesnes kainas: „Susidaro bendras vaizdas, kad „G“ (*Gerken*) yra dar pavojingesnė nei prieš dvejus metus. Visiškai jokios kontrolės.““

247 Grįsdama *Gerken* dalyvavimą kartelyje prie Komisijai pateiktų dokumentų ieškovė tik prideda vieno savo atstovų 2003 m. vasario 18 d. pareiškimą, informuojantį apie ieškovės ir *Gerken* diskusiją dėl 1997–1999 m. laikotarpio dėl atitinkamų kainų siūlymo viešuosiuose pirkimuose, konkrečiai kalbant už grįžtamosios srovės šepetėlius, naudojamus traukinių sektoriuje, ir už šluoteles elektriniams varikliams, naudojamas miestų susisiekimo transporte. Šis pareiškimas yra papildytas ieškovės parengtomis apibendrinančiomis lentelėmis dėl Prancūzijos viešojo transporto bendrovės paskelbtų viešųjų pirkimų, susijusiomis su informacija apie kaltinamų įmonių laimėtus viešuosius pirkimus arba kiekvieno konkurento atskiro produkto apyvartą.

248 Reikia konstatuoti, kad šis vienintelis pareiškimas, papildytas lentelėmis, kurių tam tikri duomenys yra nereikšmingi, negali leisti Komisijai konstatuoti *Gerken* pažeidimą dėl dalyvavimo nagrinėjamame kartelyje. Ieškovės pateikta informacija gali būti tik *Gerken*

dalyvavimo tam tikruose pažeidimo aspektuose, susijusiuose tik su Prancūzija ir tam tikrais konkrečiais produktais, požymis, pažymint, kad tais pačiais 1997 m. *Gerken* plėtojo agresyvų komercinį elgesį Nyderlanduose ir Belgijoje (sprendimo 266 konstatuojamoji dalis). Ši informacija neįrodo, kad *Gerken* dalyvavo viename ir tęstiniame pažeidime, apimančiame EEE ir plačią anglies ir grafito produktų, skirtų naudoti elektriniuose ir mechaniniuose prietaisuose, grupę, taip pat ir anglies bei grafito blokus, iš kurių gaminami sprendime apibrėžti produktai (šiuo klausimu žr. 2002 m. kovo 20 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Sigma Tecnologie prieš Komisiją*, T-28/99, Rink. p. II-1845, 40–52 punktus).

249 Be to, ieškovės argumentai, esantys šiam teismui pateiktuose dokumentuose, dėl tariamo *Gerken* dalyvavimo kartelio vietos susitikimuose ir dėl tariamo Komisijos sprendimų praktikos prieštaringumo, susijusio su sprendime jai taikyto požiūrio skirtingumu nuo požiūrio *Gerken* atžvilgiu, yra nereikšmingi vertinant Komisijos pateiktos informacijos, skirtos įrodyti *Gerken* dalyvavimą kartelyje, reikšmingumą.

250 Dėl *Morgan* ieškovė tvirtina, kad trys jos tyrimo metu pateikti informaciniai dokumentai įrodo, jog *Morgan* neatitiko nė vienos pranešimo dėl bendradarbiavimo B punkte įtvirtintos sąlygos, kad būtų atleista nuo baudos, nes minėta įmonė Komisijai nesuteikė visos naudingos informacijos dėl savo dalyvavimo neteisėtoje veikloje ir netgi pateikė netikslią informaciją dėl minėtos neteisėtos veiklos nutraukimo datos.

251 Ieškovė pirmiausia daro nuorodą į tai, kad atsakydama į pranešimą apie kaltinimus (145 punktas) ji Komisijai nurodė 2003 m. kovo mėn. susisiekusi su JAV Teisingumo

ministerijos *antitrust* skyriumi kad praneštų apie *Morgan* dukterinės bendrovės veiksmus, kurie jai atrodė akivaizdžiai neteisėti konkurencijos normų požiūriu.

252 Antra, ji pabrėžia, kad savo atsakyme į kaltinimus (137 punktas) ji Komisijai nurodė, kad *Morgan* neinformavo apie tai, kad nuo 1999 m. balandžio mėn. jos atžvilgiu jau buvo vykdoma procedūra JAV už neteisėtą kartelį dėl grafito produktų kainų.

253 Dėl pirmų dviejų informacinių dokumentų iš atsakymo į pranešimą apie kaltinimus matyti, kad jie visiškai nesusiję su karteliu, dėl kurio buvo priimtas sprendimas, nes pirmasis susijęs su Pietų Korėja, antrasis – su Amerikos rinka. Priešingai nei tvirtina ieškovė, įmonės, kuri prašo būti atleista nuo baudos, pareigos yra logiškai apribotos informacija, susijusia su antikonkurencine veikla, dėl kurios vyksta tyrimas. Kartelis, dėl kurio Komisija atliko tyrimą ir dėl kurio priėmė sprendimą, susijęs ne su Pietų Korėja ar JAV, o su Europos teritorija, vėliau – EEE.

254 Trečia, ieškovė tvirtina, kad ji pateikė Komisijai 2003 m. rugsėjo 24 d. keturių buvusių *Morgan* vadovų kaltinamųjų aktų, priimtų JAV Federalinio aukščiausiojo prisiekusiųjų teismo, dėl liudininkų papirkinėjimo ir dokumentų sunaikinimo ar slėpimo nuo 1999 m. balandžio mėn. iki 2001 m. rugpjūčio mėn., kopijas. Iš šių aktų matyti, kad atitinkamu laikotarpiu *Morgan* sunaikino ir nuslėpė nuo JAV ir Bendrijos konkurenciją prižiūrinčių institucijų daug dokumentų, susijusių su susitarimais dėl kainų nustatymo, kad galėtų toliau taikyti šiuos susitarimus iki 2001 m. rugpjūčio mėn., nors pranešė nutraukusi neteisėtą veiklą 1999 m. gruodžio mėnesį.

255 Ieškovė savo tvirtinimus grindžia būtent taip:

„Nuo 1999 m. balandžio mėn. iki 1999 m. birželio mėn. darbo grupė, sudaryta iš CC-2, aplankė *Morgan* gamyklas Europoje ir paėmė bei paslėpė arba sunaikino visus dokumentus ir įrašus, esančius *Morgan* bylose, kuriuose buvo įrodymų apie susitarimą dėl kainų nustatymo <…> Darbo grupės nariai, tarp kurių buvo CC-3, surinktus dokumentus, susijusius su susitarimu dėl kainų nustatymo, pateikė CC-4, kad CC-4 galėtų nuslėpti šiuos dokumentus nuo JAV ir Europos valdžios institucijų, tačiau taip pat ir tam, kad dokumentai būtų saugomi slaptoje vietoje, kad *Morgan* galėtų toliau taikyti susitarimą dėl kainų nustatymo <…> 2001 m. rugpjūčio mėn. darbuotojai sunaikino dokumentus, susijusius su Prisiekusiųjų teismo tyrimu dėl CC-1.“

256 Dėl trečio informacinio dokumento reikia pabrėžti, kad sprendime (67 konstatuojamoji dalis) Komisija pažymėjo, jog JAV Teisingumo ministerija 2002 m. lapkričio 4 d. pranešė, kad *Morgan* dukterinė bendrovė JAV prisipažino kalta dėl dalyvavimo tarptautiniame kartelyje dėl kainų už įvairias anglies produktų, skirtų naudoti elektros prietaisuose ir pardavinėjamų JAV ir kitose valstybėse, rūšis nustatymo ir kad *Morgan* patronuojanti bendrovė Jungtinėje Karalystėje prisipažino bandžiusi trukdyti tyrimui. Sprendime aiškiai nurodomi 2003 m. rugsėjo 24 d. keturių buvusių *Morgan* vadovų kaltinamieji aktai, priimti Federalinio Aukščiausiojo prisiekusiųjų teismo dėl liudininkų papirkinėjimo ir dokumentų naikinimo ar slėpimo nuo 1999 m. balandžio mėn. iki 2001 m. rugpjūčio mėnesio.

257 Be to, neginčijama, kad Komisija 2001 m. spalio 30 d. gavo *Morgan* laišką, papildantį informaciją, jau pateiktą kartu su 2001 m. rugsėjo 18 d. prašymu atleisti nuo baudos, kuriame aiškiai nurodoma, kad „akivaizdu, jog keletas darbuotojų paėmė ir (arba) sunaikino reikšmingus dokumentus“.

258 Taigi Komisijai 2001 m. *Morgan* pati pranešė apie šios įmonės personalo vykdytą dokumentų, susijusių su nagrinėjamu karteliu, slėpimą ir naikinimą. Ieškovės 2003 m. rugsėjo mėn. pateikti kaltinamieji aktai tik patvirtino jau žinomus *Morgan* veiksmus ir jos norą iš pradžių nuslėpti savo atsakomybę, pateikiant paaiškinimus, susijusius su šiuo noru.

259 Tokiomis aplinkybėmis tai, kad *Morgan* 2001 m. spalio 30 d. laiške taip pat nurodė, jog pateiks Komisijai visą papildomą gautą informaciją ir kad vėliau beveik per dvejus metus ir po to, kai Komisijai pateikė 4789 puslapių bylą, susijusią su nagrinėjamu karteliu, nepateikė 2003 m. rugsėjo 24 d. kaltinamųjų aktų, nėra svarbu.

260 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad ieškovė plačiai aiškina atitinkamų dokumentų turinį. Ji tvirtina, kad iš jų galima daryti išvadą, jog *Morgan* ir toliau dalyvavo neteisėtoje praktikoje tiek JAV, tiek Europoje, bent jau iki 2001 m. rugpjūčio mėn., o ne iki 1999 m. gruodžio mėn., kaip ji nurodė Komisijai, ir tai paaiškintų, kodėl *Morgan* neperdavė šių dokumentų.

261 Šio sprendimo 255 punkte pateiktas tekstas rodo įrodomąją galią turinčių dokumentų slėpimą, „kad *Morgan* toliau galėtų taikyti susitarimą dėl kainų nustatymo“. Net manant, kad minėtas susitarimas yra susijęs ne tik su JAV rinka, tačiau apima ir Europos teritoriją, nei iš šio teksto, kuriame nurodomas tik siektinas tikslas, nei iš kaltinamųjų aktų negalima daryti bendros išvados, kad šį susitarimą *Morgan* ir kiti ūkio subjektai toliau taikė Europos rinkoje po 1999 m. gruodžio mėn. (data, kuri sprendime nurodoma kaip neteisėtų veiksmų pabaiga) iki 2001 m. rugpjūčio mėnesio. Atsižvelgiant į tai, kad ieškovė neginčija, jog kiti kartelio nariai pasitraukė iš jo vėliausiai 1999 m. gruodžio mėn., sunku patikėti, kad kartelis galėjo egzistuoti po 1999 m. gruodžio mėnesio.

262 Tai, kad Komisija galiausiai nusprendė atleisti *Morgan* nuo baudos, nes ji pateikė lemiamos reikšmės įrodymų, nutraukė pažeidimą vėliausiai tuo metu, kai pranešė apie jį, suteikė visą naudingą informaciją, visus turimus dokumentus bei įrodymus apie kartelį „tuo metu, kai pateikė savo prašymą“ ir nuolat bei visapusiškai bendradarbiauja per visą tyrimą, yra vertinimas, kuris nepriklauso Pirmosios instancijos teismo kontrolei šioje instancijoje.

263 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, kaltinimas, pagrįstas Komisijos neatsižvelgimu į lengvinančią aplinkybę dėl aktyvaus ieškovės bendradarbiavimo per tyrimą, nepatenkantį į pranešimo dėl bendradarbiavimo taikymo sritį, yra nepagrįstas ir turi būti atmestas.

264 Iš to, kas išdėstyta, reikia daryti išvadą, jog ieškovė neįrodė, kad Komisija padarė lengvinančių aplinkybių vertinimo klaidą ir kad ieškovės prašymas sumažinti baudą dėl lengvinančių aplinkybių turi būti atmestas.

Dėl ieškovės bendradarbiavimo vykstant administracinei procedūrai

Dėl reikalavimo sumažinti baudą maksimaliai 50 %

265 Pranešime dėl bendradarbiavimo Komisija nustatė sąlygas, kurioms esant įmonėms, bendradarbiaujančioms su Komisija per kartelio tyrimą, baudos, skirtinos nebendra-

darbiaujant, gali būti neskiriamos arba sumažinamos (pranešimo dėl bendradarbiavimo A punkto 3 dalis).

266 Pranešimo dėl bendradarbiavimo D punkte numatyta:

„1. Jei įmonė bendradarbiauja su Komisija, nors neįvykdytos visos B ir C (punktų) sąlygos, bauda, kuri jai būtų skirta, jei nebūtų bendradarbiavusi su Komisija, sumažinama 10–50 %.

2. Taip visų pirma yra tuomet, kai:

— iki išsiunčiant pranešimą apie kaltinimus įmonė suteikė Komisijai informacijos, pateikė dokumentus ar kitų įrodymų, padedančių atskleisti padarytą pažeidimą,

— gavusi pranešimą apie kaltinimus, įmonė informuoja Komisiją, kad ji neginčija faktinių aplinkybių, kuriomis Komisija grindžia savo kaltinimus.“

267 Šioje byloje ieškovei pagal pranešimo dėl bendradarbiavimo D punktą bauda buvo sumažinta 40 %.

268 Grįsdama savo vertinimą Komisija sprendimo 324 punkte nurodo:

„(LCL) netrukus po to, kai gavo laišką, kurį Komisija jai išsiuntė pagal (Reglamento Nr. 17) 11 straipsnį, pateikė prašymą taikyti atleidimo nuo baudos priemones. Jos bendradarbiavimas buvo gerokai platesnis nei šiame laiške reikalaujami atsakymai. (LCL) spontaniškai pateikė didelį kiekį to laikotarpio dokumentų, būtent keletą kartelio susitikimų ataskaitų, kurie nebuvo nurodyti Komisijos pagal 11 straipsnį išsiųstame laiške. (LCL) taip pat pateikė kelių buvusių įmonės darbuotojų pasirašytus pareiškimus, informuojančius apie jų vaidmenį karelio veikloje. Galiausiai (ji) pateikė išsamų ir naudingą produktų rinkos ir kartelio veiklos kiekvieno klientų tipo atžvilgiu aprašymą. Atsižvelgiant į *Morgan* pateiktų įrodymų kiekį ir kokybę, (LCL) ir kitų įmonių, pateikusių prašymą taikyti atleidimo nuo baudos priemones, spontaniškai pateikti įrodymai suteikė tik labai nedaug informacijos, palyginti su ta, kurią jau turėjo Komisija. Vis dėlto Komisija mano, kad visi (LCL) spontaniškai pateikti įrodymai turėjo reikšmės patvirtinant pažeidimo egzistavimą.“

269 Komisija taip pat nurodė, kad gavusi pranešimą apie kaltinimus ieškovė jai pranešė, kad neginčija faktų, kuriais grindžiami kaltinimai, tikroviškumo (sprendimo 325 konstatuojamoji dalis).

270 Svarbu pažymėti, jog visai nėra ginčijamas faktas, kad priimant sprendimą ieškovė tenkino pranešimo apie bendradarbiavimą D skyriaus 2 dalies pirmą ir antrą įtraukas, pabrėžiant, kad, remiantis Komisijos pateiktais raštais, bauda buvo sumažinta atitinkamai 30 % ir 10 %. Ginčas kyla dėl sumažinimo dydžio, kuris, ieškovės nuomone, turėjo bendrai sudaryti 50 %, t. y. būti maksimalus.

271 Reikia priminti, kad Komisija turi didelę diskreciją baudų apskaičiavimo metodo atžvilgiu ir šiuo klausimu gali atsižvelgti į daugelį veiksnių, tarp kurių yra atitinkamų įmonių bendradarbiavimas per šios institucijos tarnybų atliekamą tyrimą. Tokioje situacijoje Komisija turi atlikti sudėtinį faktinių aplinkybių vertinimą, kaip antai susijusį su atitinkamu šių įmonių bendradarbiavimu (minėto 2007 m. gegužės 10 d. Sprendimo *SGL Carbon prieš Komisiją* 81punktas).

272 Šiuo klausimu Komisija turi didelę diskreciją vertindama įvairių kartelio dalyvių bendradarbiavimo kokybę ir naudą, visų pirma palyginti su kitų įmonių pagalba (minėto 2007 m. gegužės 10 d, Sprendimo *SGL Carbon prieš Komisiją* 88 punktas).

273 Ieškovės argumentais, jog bauda turi būti automatiškai sumažinta maksimaliai, t. y. 50 %, konstatavus pranešimo dėl bendradarbiavimo D punkto 2 dalies pirmoje ir antroje įtraukose numatytų sąlygų įvykdymą, neigiama ši Komisijos diskrecija, kuri apima sumažinimą konkrečiai nuo 10 % iki 50 %.

274 Kaip matyti iš sprendimo 324 konstatuojamosios dalies, Komisija pritaikyto baudos sumažinimo vertinimą grindė, pirma, aplinkybe, kad ieškovės pateikti įrodymai turėjo tik nedidelę pridėtinę vertę Komisijos jau turimų įrodymų, pateiktų *Morgan*, atžvilgiu, ir, antra, aplinkybe, kad ieškovė bendradarbiauti pradėjo tik gavusi laišką, išsiųstą pagal Reglamento Nr. 17 11 straipsnį.

275 Ieškovė ginčija Komisijos naudoto pirmojo tyrimo veiksnio reikšmingumą.

276 Tačiau reikia priminti, kad, remiantis teismų praktika, baudų sumažinimas, kai bendradarbiauja darant konkurencijos teisės pažeidimą dalyvavusios įmonės, grindžiamas tuo, kad toks bendradarbiavimas padeda Komisijai atlikti savo užduotį, t. y. konstatuoti pažeidimą ir prireikus jį nutraukti (minėto sprendimo *Dansk Rørindustri ir kt. prieš Komisiją* 399 punktas; minėto Pirmosios instancijos teismo sprendimo *BPB de Eendracht prieš Komisiją* 325 punktas; 1998 m. gegužės 14 d. Sprendimo *Finnboard prieš Komisiją*, T-338/94, Rink. p. II-1617, 363 punktas ir minėto sprendimo *Mayr-Melnhof prieš Komisiją* 330 punktas).

277 Atsižvelgiant į baudos sumažinimo priežastis, Komisija negali nekreipti dėmesio į pateiktos informacijos, kuri turi būtinai priklausyti nuo jau turimų įrodymų, naudingumą.

278 Ieškovė tvirtina, kad Komisija negali pagrįstai remtis jos indėlio naudingumu *Morgan* indėlio atžvilgiu, nes šių dviejų įmonių pateikta informacija atspindi skirtingų baudos sumažinimo kategorijų pasirinkimą kiekvienos šių įmonių atžvilgiu.

279 Tačiau reikia pažymėti, kad tai, jog Komisija nusprendė, kad *Morgan* turi būti atleista nuo baudos pagal pranešimo dėl bendradarbiavimo B punktą dėl nustatytos ypatingos bendradarbiavimo kokybės, jai nedraudžia vėliau įvertinti ieškovės bendradarbiavimo pagal minėto pranešimo D punktą, taip pat pateiktos informacijos naudingumo kitos įmonės, šiuo atveju *Morgan*, pateiktų įrodymų atžvilgiu. Kaip teisingai pabrėžia Komisija, nors pranešimo dėl bendradarbiavimo B, C ir D punktų pagrindu esminis skirtumas yra pateiktos informacijos naudingumas, Komisija gali panaudoti naudingumo kriterijų, kad nuspręstų dėl kiekvienai baudos sumažinimo kategorijai, numatytai minėtuose punktuose, skirto sumažinimo dydžio.

280 Nors ieškovė ginčija pirmo Komisijos naudoto tyrimo kriterijaus tinkamumą, vis dėlto ji neginčija Komisijos išvadų dėl *Morgan*, kuri pateikė 4789 puslapių bylą, susijusią su karteliu, bendradarbiavimo kokybės ir atitinkamos išvados, kad jos pačios pateikti įrodymai yra tik nedidelės pridėtinės vertės. Ieškovė aiškiai nurodo, kad neginčija aplinkybės, jog jos bendradarbiavimo per tyrimą naudingumas buvo mažesnis nei *Morgan* bendradarbiavimo naudingumas.

281 Dėl antro Komisijos kriterijaus, panaudoto nustatant 40 % dydžio baudos sumažinimą ieškovei, pastaroji tvirtina, kad Komisija neteisingai ginčija jos bendradarbiavimo spontaniškumą ir tai, kad ji bendradarbiauti pradėjo dar prieš pranešimą apie kaltinimus, t. y. vienintelė pranešimo dėl bendradarbiavimo D punkte numatyta sąlyga.

282 Reikia pabrėžti, kad, kaip matyti iš sprendimo teksto, būtent iš 324 konstatuojamosios dalies, Komisija nurodė, kad neginčija ieškovės bendradarbiavimo spontaniškumo. Vis dėlto ji tvirtina, kad vertindama visą minėtą bendradarbiavimą gali atsižvelgti į tai, kad bendradarbiavimas prasidėjo tik išsiuntus prašymą pateikti informaciją. Ji priduria, kad būtent ieškovės pateiktos informacijos ribotas naudingumas buvo lemiamas grindžiant atsisakymą pritaikyti maksimalų 50 % baudos sumažinimą.

283 Kaip jau buvo nurodyta, Komisija turi didelę diskreciją vertindama įvairių kartelio dalyvių bendradarbiavimo kokybę ir naudą (minėto 2007 m. gegužės 10 d. Sprendimo *SGL Carbon prieš Komisiją* 88 punktas), o vertindama visą bendradarbiavimą ji gali atsižvelgti į tai, kad ši įmonė jai pateikė dokumentus tik gavusi prašymą pateikti informaciją (minėto sprendimo *LR AF 1998 prieš Komisiją* 365 punktas, patvirtintas minėto sprendimo *Dansk Rørindustri ir kt. prieš Komisiją*, priimto išnagrinėjus apeliacinį skundą, 408 punktu), tačiau šios aplinkybės ji negali vertinti kaip lemiamos,

kad sumenkintų įmonės bendradarbiavimą pagal pranešimo dėl bendradarbiavimo D punkto 2 dalies pirmą įtrauką (minėto sprendimo *Tokai I* 410 punktas).

284 Ieškovė tvirtina, jog bet kuriuo atveju Komisija neįrodė, kad ji žinojo apie prašymą pateikti informaciją išsiųsdama 2002 m. rugpjūčio 16 d. laišką, kuriame prašė pritaikyti baudos neskyrimo ar sumažinimo priemones. Ji tvirtina, kad 2002 rugpjūčio 16 d., keletą valandų prieš gaunant prašymą pateikti informaciją, ji pateikė prašymą taikyti jos atžvilgiu pranešimą dėl bendradarbiavimo, kurio kopiją pridėjo prie ieškinio.

285 Šiame dokumente, ant kurio iš tikrųjų nurodyta 2002 m. rugpjūčio 16 d. data ir kuris yra fakso žinutės formos – be jokių duomenų apie tinkamą perdavimą, ir be šio perdavimo datos – nurodyta, kad „(LCL) prašo taikyti jos atžvilgiu pranešimą dėl (bendradarbiavimo) byloje, susijusioje su elektros variklių maitinimo šepetėliais, Komisijos pradėtoje prieš įmonę“; šis tekstas patvirtina sprendime išdėstytos chronologinės sekos teisingumą.

286 Atsakydama į Komisijos pastabą, kad teiginys „Komisijos pradėtoje procedūroje“ patvirtina, jog ieškovė jau buvo gavusi ir susipažinusi su prašymu pateikti informaciją, ieškovė dublike tvirtina, kad šis teiginys yra susijęs su procedūra, pradėta izostatinių grafitų sektoriuje.

287 Kaip pabrėžia Komisija, jei šis ieškovės tvirtinimas būtų teisingas, reikėtų manyti, kad 2002 m. rugpjūčio 16 d. laiškas, kuriame buvo ieškovės siūlymas bendradarbiauti, yra visiškai nesusijęs su šia byla, ir todėl Pirmosios instancijos teismas į jį neturėtų atsižvelgti. Ieškovė negalėtų įrodyti, kad bendradarbiavo prieš gaudama prašymą pateikti informaciją.

288 Be to, reikia pažymėti, kad šiame 2002 m. rugpjūčio 16 d. laiške aiškiai nurodoma byla, susijusi su „elektrinių variklių maitinimo šepetėliais“, kuriuos apima anglies ir grafito produktai, skirti naudoti elektros prietaisuose, dėl kurių buvo sudarytas kartelis, nagrinėtas sprendime.

289 Bet kuriuo atveju reikia pažymėti, kad ieškovė pradėjo aktyviai bendradarbiauti tik nuo 2002 m. rugpjūčio 22 d., t. y. nuo tada, kai perdavė Komisijai pirmuosius dokumentus, susijusius su karteliu, taigi po to, kai gavo laišką, kurį jai Komisija išsiuntė pagal Reglamento Nr. 17 11 straipsnį.

290 Galiausiai dėl nuorodos į ankstesnę Komisijos sprendimų praktiką, kuri pateisintų ieškovės reikalaujamą maksimalų 50 % baudos sumažinimą, šio sprendimo 110 punkte jau buvo nurodyta, kad Komisijos sprendimuose įtvirtinta praktika negali pagelbėti skiriant baudas konkurencijos srityje, o sprendimai, susiję su kitomis bylomis dėl diskriminacijos buvimo, yra tik papildomas rodiklis, mat mažai tikėtina, kad bylų aplinkybės, kaip antai rinkos, prekės, įmonės ir aptariami laikotarpiai, bus tapačios. Reikia konstatuoti, kad ieškovė nepateikė tokios diskriminacijos įrodymų. Be to, vien tai, kad Komisija savo ankstesniuose sprendimuose yra tam tikra dalimi sumažinusi baudą už tam tikrą elgesį, nereiškia, kad per vėlesnę administracinę procedūrą Komisija, vertindama panašų elgesį, privalo atitinkamai sumažinti baudą (žr. minėto 2005 m. spalio 25 d. Sprendimo *Groupe Danone prieš Komisiją* 458 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką).

291 Iš to, kas išdėstyta, matyti, jog ieškovė neįrodė, kad Komisijai akivaizdžiai klaidingai įvertino jos bendradarbiavimą, sumažindama jai skirtą baudą 40 % pagal pranešimo dėl bendradarbiavimo D punktą.

Dėl tariamo vienodo požiūrio principo pažeidimo

292 Dėl tvirtinimo, kad buvo pažeistas vienodo požiūrio principas, iš nusistovėjusios teismų praktikos matyti, kad vertindama atitinkamos įmonės bendradarbiavimą Komisija negali neatsižvelgti į šį principą, kuris yra pažeidžiamas, kai panašios situacijos vertinamos skirtingai arba skirtingos situacijos vertinamos vienodai, išskyrus atvejus, kai toks vertinimas gali būti objektyviai pateisinamas (žr. minėto sprendimo *Tokai I* 394 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką).

293 Pirmiausia ieškovė tvirtina, kad Komisija, remdamasi pranešimo dėl bendradarbiavimo B punktu, *Morgan* baudą sumažino 100 %, nors ši įmonė slėpė nuo Komisijos tam tikrą reikšmingą informaciją, susijusią su jos dalyvavimu kartelyje dėl grafito produktų kainų nustatymo JAV, ir Komisija neteisingą informaciją, susijusią su neteisėtų veiksmų JAV ir Europoje nutraukimo data.

294 Todėl ji mano, kad Komisija, nenorėdama pažeisti vienodo požiūrio principo, turėjo perkvalifikuoti jos pateiktą prašymą neskirti baudos ar ją sumažinti ir neskirti jai baudos pagal pranešimo dėl bendradarbiavimo B punktą arba bent maksimaliai, kaip numatyta D punkte, sumažinti skirtiną baudą, nes ji maksimaliai sumažino *Morgan* skirtiną baudą pagal minėto pranešimo B punktą.

295 Dėl ieškovės tvirtinimo, kad *Morgan* bauda buvo sumažinta neteisėtai, ir net pripažinus, kad Komisija neteisingai sumažino šiai įmonei skirtiną baudą klaidingai pritaikiusi

pranešimą dėl bendradarbiavimo, reikia priminti, kad vienodo požiūrio principo paisymas turi būti suderintas su teisėtumo principo paisymu, pagal kurį niekas negali savo naudai remtis neteisėtumu kito naudai (1985 m. liepos 4 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Williams prieš Audito rūmus*, 134/84, Rink. p. 2225, 14 punktas; minėto 1998 m. gegužės 14 d. Sprendimo *SCA Holding prieš Komisiją*, T-327/94, Rink. p. II-1373, 160 punktas ir minėto sprendimo *LR AF 1998 prieš Komisiją* 367 punktas).

296 Taip pat reikia pažymėti, kad *Morgan* ir ieškovė nebuvo panašiose situacijose ir kad šis objektyvus situacijų skirtingumas paaiškina skirtingą Komisijos požiūrį į jas taikant pranešimą dėl bendradarbiavimo.

297 Reikia pabrėžti, kad tarp baudos neskyrimo ar jos žymaus sumažinimo sąlygų, numatytų pranešimo dėl bendradarbiavimo B punkte, yra aplinkybė, kad įmonė pirmoji pateikė informacijos, turinčios lemiamos reikšmės įrodant kartelio egzistavimą. Tačiau ieškovė pati dublike nurodo, jog neginčija, kad jos bendradarbiavimo vykstant tyrimui nauda buvo mažesnė nei *Morgan* bendradarbiavimo nauda ir kad kitaip negalėjo būti, nes *Morgan* pateikta informacija leido Komisijai nustatyti kartelio egzistavimą, o jos pateikta informacija tik patvirtino pažeidimą.

298 Tokiomis aplinkybėmis tvirtinimas dėl nevienodo požiūrio, palyginti su *Morgan,* ir ieškovės atitinkamas reikalavimas taikyti jos atžvilgiu pranešimo dėl bendradarbiavimo B punktą arba maksimaliai pagal minėto pranešimo D punktą sumažinti skirtiną baudą, turi būti atmesti.

299 Antra, ieškovė nurodo, kad, nepaisant labai riboto ir pavėluoto SGL bendradarbiavimo per tyrimą, pabrėžto pačios Komisijos sprendime, vis dėlto Komisija, remdamasi pranešimu dėl bendradarbiavimo, jai sumažino baudą 20 %, o ieškovei už visapusišką ir besąlyginį bendradarbiavimą bauda buvo sumažinta tik 40 %.

300 Šie argumentai nerodo nei vienodo požiūrio principo, nei juo labiau proporcingumo principo pažeidimo, nes Komisija iš tikrųjų tinkamai atsižvelgė į ieškovės objektyviai išsamesnį bendradarbiavimą nei SGL bendradarbiavimas.

301 Iš tikrųjų baudos sumažinimas dėl ieškovės bendradarbiavimo prieš pranešimo apie kaltinimus išsiuntimą yra tris kartus didesnis nei SGL suteiktas sumažinimas, nes ieškovei bauda buvo sumažinta 30 %, o SGL – 10 %. Abi šios įmonės pripažino pranešime apie kaltinimus išdėstytas aplinkybės, todėl logiškai joms bauda buvo papildomai vienodai sumažinta dar 10 %.

302 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad ieškovė neįrodė, kodėl Komisija negali paaiškinti šiame teisme 40 % ir 20 % baudos sumažinimo skaitinės išraiškos. Komisijos raštuose ši informacija, papildanti sprendimą, negali būti laikoma nauju gynybos pagrindu, kurį draudžia Procedūros reglamento 48 straipsnio 2 dalis.

303 Be to, ieškovė nurodo, kad nenorėdama pažeisti vienodo požiūrio principo Komisija jai baudą pagal pranešimą dėl bendradarbiavimo turėjo sumažinti kur kas daugiau nei 50 %, nes ji SGL, kuri pažeidė Komisijos nurodymus, baudą sumažino 55 % (20 % už bendradarbiavimą ir 33 % dėl kitų veiksnių).

304 Kaip pabrėžia pati ieškovė, sumažinimas 33 % buvo suteiktas dėl „kitų veiksnių“, o tai neleidžia tinkamai grįsti nurodomo nevienodo požiūrio taikant pranešimą dėl bendradarbiavimo. Klausimas dėl Komisijos atsižvelgimo į „kitus veiksnius“ ieškovės buvo iškeltas kaip atskiras kaltinimas ir šiame sprendime bus nagrinėjamas vėliau.

305 Galiausiai dėl ieškovės nurodomo neteisėto SGL baudos sumažinimo ir net manant, kad Komisija šiai įmonei skirtiną baudą sumažino klaidingai pritaikiusi pranešimą dėl bendradarbiavimo, reikia priminti, kad vienodo požiūrio principo paisymas turi būti suderintas su teisėtumo principo paisymu, pagal kurį niekas negali savo naudai remtis neteisėtumu kito naudai.

306 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad ieškovė neįrodė diskriminacijos ir (arba) neproporcingumo jos atžvilgiu Komisijai taikant pranešimą dėl bendradarbiavimo.

Dėl baudos nesumažinimo dėl „kitų veiksnių“

307 Reikia priminti, kad sprendimo dalyje „Mokėjimo galimybės ir kiti veiksniai“ Komisija pirmiausia atmetė SGL ir ieškovės argumentus, kuriais buvo siekiama įrodyti jų neturėjimą galimybių sumokėti baudą šioje byloje (sprendimo 340–357 konstatuojamosios dalys).

308 Antra, Komisija priminė, kad neseniai yra paskyrusi SGL dvi dideles baudas už jos dalyvavimą kitoje slaptoje veikloje, konkrečiai kalbant, 80,2 mln. EUR baudą grafito

elektrodų byloje ir dvi baudas, kurių bendra suma 27,75 mln. EUR, už jos dalyvavimą izostatinio ir ekstruzinio grafito karteliuose specialių grafitų byloje (sprendimo 358 konstatuojamoji dalis). Atsižvelgusi į SGL rimtus finansinius sunkumus, į neseniai paskirtas baudas ir į tai, kad jos slaptos veiklos tyrimai vyko vienu metu, Komisija nusprendė, kad dėl šių ypatingų sąlygų, norint užtikrinti realų atgrasymą, nėra būtina SGL skirti visą baudą, todėl ją sumažino 33 % iki 23,64 mln. EUR (sprendimo 360 konstatuojamoji dalis).

309 Nusprendusi, kad ieškovės situacija labai skiriasi nuo SGL situacijos, Komisija jai nesumažino baudos dėl „kitų veiksnių“. Komisija šiuo klausimu nurodė, kad bendra iki šiol SGL paskirtų baudų už slaptą veiklą suma sudarė beveik 10 % SGL pasaulinės apyvartos 2002 m., o ieškovei, kuriai skirta 6,97 mln. EUR bauda už dalyvavimą izostatinio grafito kartelyje, baudų suma sudarė 1 % pasaulinės apyvartos. Komisija, remdamasi palyginamuoju finansų tyrimu, taip pat pabrėžia, kad SGL finansinė situacija yra kur kas blogesnė už ieškovės dabartinę situaciją (sprendimo 361 ir 362 konstatuojamosios dalys).

310 Ieškovė tvirtina, kad Komisija taip pažeidė vienodo požiūrio principą.

311 Reikia pastebėti, kad ieškovės argumentai, kuriais grindžiamas šis kaltinimas, paremti prielaida, jog pagal teismų praktiką ir sprendimo tekstą Komisija negalėjo atsižvelgti tik į SGL finansinę situaciją arba kartu į kitus veiksnius. Ieškovės nuomone, Komisija, nustatydama baudą, turėjo nepaisyti SGL finansinių galimybių, o baudos sumažinimas galėjo būti grindžiamas tik šios įmonės paskutinėmis nuobaudomis.

312 Šie argumentai leidžia ieškovei lyginant požiūrį į SGL nenagrinėti klausimo dėl šios finansinės situacijos ir atsižvelgti tik į tai, ar jai yra paskirtos baudos (specialių grafitų byloje, JAV, ir Sprendime, kurių bendra suma yra 50,02 mln. EUR), ir, remiantis vienodo požiūrio principu, reikalauti atitinkamai bei proporcingai sumažinti jos baudą.

313 Reikia konstatuoti, kad šie ieškovės argumentai yra grindžiami klaidinga prielaida ir turi būti atmesti.

314 Iš tikrųjų reikia priminti, kad pagal nusistovėjusią teismų praktiką nustatydama baudą, skiriamą už Bendrijos konkurencijos taisyklių pažeidimą, Komisija nėra įpareigota atsižvelgti į sunkią konkrečios įmonės finansinę padėtį, nes tokios pareigos pripažinimas reikštų, jog prasčiausiai prie rinkos sąlygų prisitaikiusioms įmonėms būtų suteikiamas nepagrįstas pranašumas konkurencinėje kovoje (žr. minėto sprendimo *Tokai I* 370 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką), tačiau tai nereiškia, kad ji negali to daryti. Būtent sprendimo 349 ir 356 konstatuojamųjų dalių prasmė beveik identiškai atspindi minėtą teismų praktiką.

315 Šioje byloje Komisija sumažino SGL skirtiną baudą dėl didelių šios finansinių sunkumų ir dėl neseniai jai paskirtų dviejų baudų už konkurencijos teisės pažeidimus, padarytus vienu metu.

316 Ieškovė nei aiškiai nurodo, nei bet kuriuo atveju įrodo, kad jos situacija, konkrečiai kalbant, finansiniu požiūriu buvo panaši į SGL situaciją, ir kad palyginimas su SGL yra susijęs su pastarosios situacija specialių grafitų byloje ar šioje byloje.

317 Tokiomis aplinkybėmis objektyvus SGL ir ieškovės situacijų skirtumas paaiškina ir pateisina skirtingą požiūrį į jas, ir Komisija šioje byloje negali būti kaltinama pažeidusi vienodo požiūrio ar net proporcingumo principus.

318 Iš to, kas išdėstyta, išplaukia, kad visi ieškovės kaltinimai, todėl ir jos pateiktas ieškinys, turi būti atmesti.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

319 Pagal Pirmosios instancijos teismo procedūros reglamento 87 straipsnio 2 dalį pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jeigu laimėjusi šalis to prašė. Kadangi ieškovė pralaimėjo bylą, ji turi padengti Komisijos išlaidas pagal šios pateiktus reikalavimus.

Remdamasis šiais motyvais,

PIRMOSIOS INSTANCIJOS TEISMAS (penktoji kolegija)

nusprendžia:

1. Atmesti ieškinį.

2. Priteisti iš *Carbone-Lorraine* bylinėjimosi išlaidas.

Vilaras Prek Ciucă

Paskelbta 2008 m. spalio 8 d. viešame posėdyje Liuksemburge.

Kancleris Pirmininkas

E. Coulon M. Vilaras

Turinys

Faktinės ginčo aplinkybės . . . . . II - 2675

Procesas ir šalių reikalavimai . . . . . II - 2682

Dėl teisės . . . . . II - 2684

Dėl Komisijos tariamai padarytos teisės klaidos, nes nebuvo apibrėžtos nagrinėjamų produktų ar bent jau nagrinėjamų produktų grupių rinkos . . . . . II - 2685

Dėl pažeidimo kvalifikavimo . . . . . II - 2685

Dėl Komisijos vykdytos procedūros . . . . . II - 2690

Dėl tariamai klaidingo pažeidimo sunkumo vertinimo ir tariamai neproporcingo pradinės baudos dydžio . . . . . II - 2695

Dėl tariamai per didelės pradinės baudos atsižvelgiant į nedidelį inkriminuojamų veiksmų poveikį . . . . . II - 2697

Dėl tariamai per didelės pradinės baudos, atsižvelgiant į ieškovės nežymų dalyvavimą kartelyje . . . . . II - 2705

Dėl tariamai per didelės pradinės baudos, atsižvelgiant į ieškovės apyvartą . . . . II - 2707

Dėl atsižvelgimo į atgrasantį baudos poveikį . . . . . II - 2714

Dėl teisėtų lūkesčių apsaugos principo pažeidimo . . . . . II - 2720

Dėl pažeidimo trukmės . . . . . II - 2721

Dėl lengvinančių aplinkybių . . . . . II - 2723

Dėl neatsižvelgimo į tariamai pasyvų ieškovės vaidmenį pažeidime . . . . . II - 2724

Dėl neatsižvelgimo į tam tikrų neteisėtų susitarimų ir (arba) veiksmų neįgyvendinimą praktikoje . . . . . II - 2731

Dėl neatsižvelgimo į pažeidimo nutraukimą prieš pradedant tyrimą . . . . . II - 2742

Dėl neatsižvelgimo į ieškovės aktyvų ir į pranešimo dėl bendradarbiavimo taikymo sritį nepatenkantį bendradarbiavimą vykstant tyrimui . . . . . II - 2744

Dėl ieškovės bendradarbiavimo vykstant administracinei procedūrai . . . . . II - 2753

Dėl reikalavimo sumažinti baudą maksimaliai 50 % . . . . . II - 2753

Dėl tariamo vienodo požiūrio principo pažeidimo . . . . . II - 2761

Dėl baudos nesumažinimo dėl „kitų veiksnių“ . . . . . II - 2764

Dėl bylinėjimosi išlaidų . . . . . II - 2767